

AMK Mededelingen

Mededelingen van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring v.z.w.
15 juni 2001

verschijnt driemaandelijks
2001.2

Inhoud AMK Mededelingen 2001.2

A. de Haan	
Editoriaal	35
Uit de Bestuursraad	35
J. De Keyser	
Verslag: 10de Vlaamse-Mycologen-Dag in het RUCA te Antwerpen	36
Macroscopische sleutels van Plaatjeszwammen	38
J. Werts	
www.weetjes	38
H. De Meulder	
Onderzoek naar het voorkomen van paddestoelen op mest van Galloway-runderen (deel 4)	39
K. Van de Put	
<i>Nodulisporium cecidiogenes</i> , een galvormer op <i>Coniophora puteana</i>	46
T. Stijve	
Opgepast voor <i>Clitocybe amoenolens</i> Malençon, een uiterst giftige dubbelganger van de Roodbruine trechterzwam!	48
J. Schoutteten	
Nieuwe vondst van <i>Achroomyces lunaticonidiatus</i> in Vlaanderen	50
T. Stijve	
Boekbespreking	52
K. Van de Put	
Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	54
Educatieve avonden	57
Zomer- en najaarsexcursies 2001	57
Excursies van de <i>Cortinarius</i> -werkgroep	60
Uitnodiging	60

Redactie AMK Mededelingen

A. de Haan, A. De Kesel, H. De Meulder, J. De Sutter, F. Dielen, J. Schavey, K. Van de Put, E. Vandeven, R. Walley

Tikwerk & vormgeving: J. De Sutter, Bloemenlaan 15, B-2950 Kapellen, tel.: 03/664.94.14, e-mail: jokes@online.be

Verzending: H. De Meulder, Verenigde Natieslaan 131, B-2660 Hoboken

Richtlijnen voor auteurs van artikels in AMK Mededelingen

Alle leden van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring hebben het recht te publiceren in AMK Mededelingen. Artikels kunnen ingestuurd worden zowel in duidelijk handschrift als getikt. Teksten op diskette van 3.5" zijn ook van harte welkom.

Alle artikels moeten naar Joke De Sutter, e-mail: jokes@online.be of Bloemenlaan 15 te B-2950 Kapellen gezonden worden, **minimum zes weken voor het verschijnen**.

Figuren in inkt mogen maximaal 16,6 cm x 23,4 cm groot zijn, inclusief maatstrepen en nummering van de tekeningen. Grotere tekeningen zullen verkleind of versneden worden. De figuren worden best voorzien van een maatstreek om de afmetingen aan te duiden. Vermeld steeds naam en adres van de auteur.

Omslagfiguur: *Cortinarius cohabitans*, Kousenvoetgordijnzwam, door Omer Van de Kerckhove

ISSN 0771-9884

wettelijk depot: BD 36771

verantwoordelijke uitgever en eindredactie: J. De Sutter, Bloemenlaan 15, B-2950 Kapellen
AMK Mededelingen wordt gerealiseerd met steun van het Provinciebestuur van Antwerpen

Editoriaal

André de Haan

K.A.M.K. heeft in deze paddestoelenarme en normaal rustige periode, met de jaarlijkse Algemene vergadering en de organisatie van de Vlaamse Mycologendag, niet stilgezeten.

Zoals Frans Dielen in het vorige editoriaal aankondigde werden tijdens de Algemene vergadering 11 bestuursleden verkozen, waaronder 4 nieuwkomers. Al bij al toch een vrij ingrijpende verandering in onze kring. Het bestuur, en ik weet zeker dat alle leden zich hierbij aansluiten, dankt via deze weg Frans Dielen, Jean Schavey, Leo Noten en Emiel Vandeven voor hun inzet en toewijding en bekrachtigt het voorstel tot hun benoeming als: erevoorzitter, erebibliothecaris en erebestuursleden. Ondertussen ging de vernieuwde ploeg aan de slag en meer hierover vindt u in de nieuwe, vaste rubriek "Uit de Bestuursraad".

Op 17 maart organiseerde K.A.M.K. in het RUCA de 10de Vlaamse Mycologendag. Een evenement waarop wij met voldoening kunnen terugblikken, veel belangstelling, interessante conferenties en mededelingen en vlot verloop, niettegenstaande een wat eigenzinnige verlichting. Onze dank aan de verantwoordelijken van het RUCA, voor het ter beschikking stellen van de lokalen en faciliteiten en aan allen die meegewerkt hebben aan het succes van deze manifestatie.

Geen paddestoelenweer en dus heel wat minder soorten dan vorig jaar, op de 24ste Nationale tentoonstelling van voorjaarspaddestoelen, dit jaar georganiseerd in de Nationale Plantentuin te Meise. Toch zeer interessant wanneer je al die verschillende

vormen van één soort, bijeengebracht uit verschillende streken, naast elkaar kunt observeren.

Verschillende van onze leden namen deel aan de, bijna klassiek geworden, buitenlandse activiteiten. Zo waren er in Nederland de Nieuwjaarsbijeenkomst en de Floradag en in het Groot Hertogdom Luxemburg het 13de Mycologisch Voorjaarscongres; ook hier weinig paddestoelen maar wel veel ambiance. De Myxomyceten-fans kwamen aan hun trekken op het 13de "Session des Espèces de Myxomycètes nivales".

Zelfs aandachtige lezers zullen het misschien niet gemerkt hebben, AMK Mededelingen heeft een nieuwe hoofdredactrice. Joke De Sutter nam de taak over van Mil Vandeven en met succes want aan de 15 maart-editie kon je het verschil niet zien. Mil willen we nog eens extra bedanken voor het vele werk, al die jaren, en voor het uitbouwen van ons tijdschrift tot het huidige niveau.

Ondertussen trekt het paddestoelenseizoen zich wat aarzelend op gang. Vocht genoeg maar bij de voorbije lage temperaturen houden de meeste zwammen zich nog schuil.

Toch lokken de eerste zonnestralen ons naar buiten, al was het maar in de tuin, speurend naar de eerste "tuinpaddestoelen".

Zoals vorig jaar koos de V.M.V. de paddestoelen in de "eigen" tuin als gezamenlijk actie-thema. Doe mee! Ook de waarnemingen van algemene soorten zijn belangrijk en voor de moeilijkere is er altijd wel hulp te vinden.

Uit de Bestuursraad

Met deze rubriek wil het bestuur de leden informeren over onderwerpen die aan bod kwamen op de raad van bestuur. Zodat de dikwijls gestelde vraag: "wat wordt daar eigenlijk besproken en beslist?" een klaar antwoord krijgt. Uit elk verslag zal een keuze gemaakt worden van de relevante punten, die dan nader worden toegelicht.

Ook zal elke genomen beslissing, die invloed heeft op de werking van onze kring, via deze weg worden meegedeeld.

Op 12 maart hielden de, tijdens de Algemene vergadering, verkozen bestuursleden een eerste

bestuursraad met als belangrijkste agendapunt de verdeling van de statutair voorziene functies.

Werden verkozen tot

voorzitter:	André de Haan
ondervoorzitter:	Freddy Moorthamer
secretaris:	Myriam de Haan
penningmeester:	André Jacobs
bibliothecaris:	Pascale Holemans
raadsleden:	Joke De Sutter, Harrie Hendrickx, Guy Le Jeune, Karel Van de Put, Jos Volders en Ruben Walley

Ook werden afspraken gemaakt over de activiteiten, van onze kring, en de verantwoordelijkheid en coördinatie die elk bestuurslid hiervan op zich neemt.

Eén van de belangrijkste punten van de bestuursraad van 27 maart was de bespreking en goedkeuring van de K.A.M.K.-inbreng en medewerking aan een project tot het opstellen van een eerste soortenlijst van Macrofungi en Myxomyceten voor Vlaanderen en het Brussels Gewest. Dit project, waarover u in de nabije toekomst ongetwijfeld meer zult vernemen, zal wat betreft praktische uitvoering gecoördineerd worden door Ruben Walleyen en Mil Vandeven. Zij hopen, in een tijdsbestek van 3 jaar, tot een publicatierijp geheel te komen. Het bestuur van de Vlaamse-Mycologen-Vereniging werd gevraagd de

algemene coördinatie op zich te nemen. K.A.M.K. stelt voor dit project de Funbel-gegevens ter beschikking en verschillende leden reageerden al positief op de vraag tot medewerking.

Dergelijke projecten zullen o.i. een belangrijke stimulans betekenen voor de V.M.V., K.A.M.K. en voor de mycologie in Vlaanderen.

Op voorstel van Jos Volders zal elk jaar een artikel gepubliceerd worden waarin alle, voor Funbel, nieuwe soorten van het vorig seizoen kort worden besproken. Jos zal de coördinatie ervan op zich nemen.

Harrie Hendrickx zorgde voor een micro- en geluidsinstallatie zodat zelfs de stilste sprekers tijdens de voordrachten en andere activiteiten duidelijk te verstaan zullen zijn.

Verslag: 10de Vlaamse-Mycologen-Dag in het RUCA te Antwerpen

Judith De Keyser

Rond 10 uur werden we ontvangen door P. Van der Veken, die het woord gaf aan de kersverse voorzitter van de K.A.M.K., André de Haan. Deze richtte een woord van dank aan al de mensen die deze dag mogelijk maakten en in het bijzonder Arlette Lemouche, die zich voor de organisatie bijzonder heeft ingezet.

Vervolgens schetste P. Van der Veken de historiek van de Vlaamse Mycologendagen van de voorbije 10 jaar en meer in het bijzonder de overgang van het Overlegcomité van Vlaamse mycologische groeperingen in de vzw Vlaamse-Mycologen-Vereniging. Ook richtte hij de blik op de toekomst van de V.M.V. en diens rol in het contact met de overheid en de andere natuurverenigingen, het accentueren van de ecologische aspecten en de evolutie van onder andere de nieuwe nomenclatuur ingevolge het moleculaire onderzoek waar wij in de toekomst rekening zullen moeten mee houden.

André de Haan heeft getracht ons een goed inzicht te geven in de subgenera van de Gordijnzwammen, onder andere aan de hand van prachtige dia's.

Hij baseerde zich hierbij op de indeling volgens Tartarat, een Franse mycoloog die werkt met zeven ondergeslachten.

Dezelfde indeling wordt ook gebruikt in de nieuwe beknopte aantekenlijst. Gelukkig heeft André ons op het einde verzekerd dat zelfs de beste mycologen zich wel eens in deze materie vergissen, zodat we vol vertrouwen het komende seizoen onder ogen kunnen zien.

Karel Van de Put hield een zeer interessante uiteenzetting over Mycotoxines, die geproduceerd worden door schimmels die een echt mycelium vormen en dus aangepast zijn om in te dringen in substraten en ze af te breken d.m.v. afscheiding van primaire stoffen. De afscheiding van secundaire stoffen geeft aanleiding tot Mycotoxines. Deze komen voor in veevoeder en zo onrechtstreeks in onze voeding. Zo is er onder andere het Moederkoren dat vroeger aanleiding gaf tot gangreen en invloed had op het zenuwstelsel. Infectie gebeurt ook door bv. slechte opslag van veevoerders (te warm en te vochtig), een te late oogst, het overwinteren van tarwe op de akker en een slechte stockering. Hierover gaf Karel ons een korte historiek, de ecologie en de belangrijkste mycotoxinen met hun gevolgen. Hopelijk kunnen we deze belangrijke materie nog eens rustig nalezen in het V.M.V.-jaarboek.

Myriam de Haan gaf ons haar belangrijkste Myxovondsten van 2000 met de volgende introductie: "De myxo's stelden het goed...en toen kwamen wij...toch ook een horrorverhaal." (wat een verwijzing was naar de vorige voordracht). Zoals we van Myriam gewoon zijn kregen we weer prachtige dia's te zien. Het accent op het einde lag op een mooie vondst uit vochtige dennenbossen van *Colloderma oculatum*: met een iriserend sporocarp omgeven door een gelatineuze buitenlaag, die soms een zuiltje vormt. Gelukkig kreeg Myriam er niet genoeg van ze te fotograferen, want wij kregen er niet genoeg van om ernaar te kijken.

Ruben Walleyne gaf ons een zeer positieve evaluatie van het project 'Paddestoelen uit de tuin' met enkele cijfers: 30-35 medewerkers die in ongeveer 81 tuinen ofte 62 kwartierhokken 1.575 waarnemingen hebben gedaan, waarbij 574 soorten gevonden zijn. Onder de medewerkers werd de beloofde fles champagne verloot d.m.v. trekking door een onschuldige kinderhand, and the winner is...Harrie Hendrickx.

Er waren een aantal verrassingen onder de aangebrachte soorten, zoals een nog niet op naam gebrachte *Coprinus* (uit de tuin van Ruben zelf), nl. de soort beschreven door Uljé onder nr. 877.

Nieuw voor Vlaanderen waren *Amanita lividopallescens*, *Entoloma ventricosum* in zure, zandige gazons en *Rhodocybe parilis*. verder waren er een aantal rode lijst soorten. Dus al met al geen slecht resultaat, maar gezien het project dit jaar doorloopt vermoeden we dat het nog beter kan.

Emile Vandeven kwam nog even kort de beknopte nieuwe aantekenlijst voorstellen. Het is de bedoeling dat deze in het veld kan worden gebruikt. Men heeft zich dus beperkt tot soorten die macroscopisch zichtbaar zijn, dus een aantal té kleine soorten zijn hier niet vermeld en evenmin soorten die enkel microscopisch determineerbaar zijn. Hij wees ook op een nieuwe brochure in verband met de kartering waarin zich nieuwe formulieren bevinden die rekening houden met de automatisering van het systeem en een nieuw raster voor de geografische kaarten.

Mil vraagt de nauwkeurige vindplaats te vermelden, de microscopische determinatie en het herbariumnummer en dit naar aanleiding van een toekomstig strenger kwaliteitscriteria voor waarnemingen, wat we alleen maar kunnen toejuichen.

Na het middageten had de traditionele jaarvergadering van de V.M.V. plaats met o.a. de verkiezing van een nieuw bestuur en de goedkeuring van de "Deontologische Code voor de Vlaamse mycoloog".

Ruben Walleyne ging daarna monter van start onder de cryptische titel "Parels tussen de zwijnen" en vermits hij weer over zijn tuin begon werden we even op het verkeerde been gezet. Gelukkig bleek het over de streek Aalter-Wingene-Ruislede te gaan waar meer varkens dan mensen wonen. Deze streek blijkt ook geplaagd door overbemesting o.a. door mest uit de gevangenis. Dus toch een rare streek.

Ondanks dat en ondanks de sterke achteruitgang van de mycoflora door de overbemesting kregen we toch enkele zeer mooie vondsten te zien.

Luc Lenaerts gaf ons de evolutie van het Wasplatenonderzoek in 2000, niet alleen in Limburg maar met een verwijzing naar gans Vlaanderen. Hij vergeleek de wasplatenweiden van Limburg, Voeren, Kempen en zelfs het aangrenzend Nederland; we kregen de typische kenmerken van een wasplatenweide en de begeleidende fungi en andere flora.

De weide in Moelingen (Voeren) aan de Berwijn is gelukkig moeilijk bereikbaar, wat misschien de reden is dat hier veel Wasplaten gevonden worden, waaronder de Gele, Oranje, de Geurende en de Scharlaken Wasplaat, en de mooie *Hygrocybe calyptraeformis* (Rozerode wasplaat).

Bij de vrije tribune kwam Jos Volders even zijn ontgoocheling ventileren (en terecht) over het gebrek aan medewerking in verband met het genus van het jaar 2000 nl. *Tubaria*. Ondanks een duidelijke sleutel en een grondige uiteenzetting vorig jaar kwam er zo goed als geen enkele reactie op zijn oproep tot samenwerking en gebruik van de sleutel.

Christine Hanssens liet ons enkele zeldzame Gasteromyceten zien waaronder de Baretardster. De geur van de Stinkende wasplaat (mottenballen/lichtgas) werd geneutraliseerd door deze van de Welriekende inkttruffel (er is nog gerechtigheid in deze wereld).

Ruben Walleyne hield een tijdje de spanning erin met een dia van de biotoop waarin één exemplaar van *Battarrea phalloides* werd gevonden, om dan uiteindelijk toch met een dia te komen van dit zzz zeldzaam exemplaar. Deze werd gevonden in De Panne, "De Westhoek" in een duinpanne, waar de temperatuur iets hoger ligt, op een humusrijke ondergrond; omgeven door Vlierstruiken, Duindoorn en Liguster.

Acremonium lindtneri is een parasiet onderaan Platte tonderzwam die geleidelijk aan ook de bovenkant aantast. Dit is iets om volgend seizoen eens naar uit te kijken.

André de Haan bracht drie opmerkelijke soorten, nl. *Hebelomina neerlandica* (Witspoorvaalhoed) die geurt naar zeealgen (jodoform) en heeft bleek okerkleurige sporen; *Clitopilus amarus* (Bittere molenaar) die macroscopisch kan verward worden met *Clitopilus prunulus* (Grote Molenaar) of met *Clitocybe phyllophila*, de Grote bostrechterszwam, maar *Clitopilus amarus* heeft een bittere smaak, de hoed is sterker berijpt en hij heeft een totaal andere microscopie. *Amanita supravolvata* lijkt sterk op de Grijs slanke amaniet, met een bleke dunvlezige hoed, een dunne steel en een lange volva.

In het slotwoord gaf P. Van der Veken een overzicht van de V.M.V.-excursies van 2001, de datum van de 3de Vlaamse paddestoelenkijkdag namelijk 14 oktober 2001 en de vermoedelijke datum van 23 maart 2002 voor de 11de Vlaamse Mycologendag in Leuven.

In zijn dankwoord betrok hij zowel het RUCA voor de gastvrijheid als de K.A.M.K. voor de organisatie.

Deze 10de Vlaamse Mycologendag was weer rijkelijk gevuld, waarbij we geprobeerd hebben ons beste beentje voor te zetten voor de ontvangst en de begeleiding van de deelnemers door deze drukke dag; en gewend als we zijn kleine schoonheidsfoutjes door de vingers te zien, spreken we niet over lichten die niet wilden doven, want voor de rest ging alles gesmeerd, tot en met de onverwachte broodjes 's middags.

Macroscopische sleutels van Plaatjeszwammen

Om bij het op naam brengen van soorten van moeilijke geslachten een leidraad te geven heeft Jean Lachapelle, van enkele van deze genera van Agaricales, macroscopische sleutels opgesteld. Behalve het genoemde doel beoogde hij hiermee ook de aandacht te trekken op soms wat verwaarloosde kenmerken, de waarnemer te verplichten verder te kijken dan de spreekwoordelijke neus en hem te oefenen in het observeren van dikwijls belangrijke details.

Het spreekt vanzelf dat voor een zekere determinatie er bijna steeds microscopische controle noodzakelijk blijft.

Het is de bedoeling deze sleutels, na revisie-periode, in AMK Mededelingen te publiceren.

Voor geïnteresseerden zijn verkrijgbaar in onze bibliotheek (aan kostprijs copie):

Macroscopische sleutel tot de soorten van het genus: *Galerina* (Mosklokje), *Clitocybe* (Trechterzwam), *Inocybe* (Vezelkop), *Pluteus* (Hertezwam).

www.weetjes

Jean Werts
Hensbergelei 9, B-2930 Brasschaat

Ruben Walleyne stuurde me een paar naar zijn zeggen "saaie maar onmisbare" mycologische sites toe. Wij willen u deze belangrijkste technisch-wetenschappelijke websites betreffende fungi niet onthouden:

Index of Fungi: lijst van namen fungi, met referenties naar basionym., Of Saccardo's Sylloge Fungorum.
<http://www.ukncc.co.uk/cabipages/Names/Names.asp>

Authors of Plant Names: informatie over auteurs van plantennamen: aanbevolen afkorting, geboorte- en sterfjaar, nationaliteit e.d.
http://www.ipni.org/searches/query_author.shtml

Bibliography of Systematic Mycology: via genusnaam zoeken naar literatuur vanaf periode 1986 tot heden over systematiek fungi.
<http://194.131.255.3/cabipages/BSM/bsm.asp>

Dictionary of the fungi: systematische positie zoeken van genera, classificatie volgens 8ste editie.
<http://194.131.255.3/cabipages/Names/fundic.asp>

International Code of Botanical Nomenclature
<http://www.bgbm.fu-berlin.de/iapt/nomenclature/code/tokyo-e/default.htm>

De mooiste site die hij aanbeveelt is echter ongetwijfeld <http://www.mycology.com>.

Dit is een Deense site waarop men op een zeer gebruiksvriendelijke manier tot op het genus kan sleutelen. Er is ook een compleet systematisch overzicht voorzien met foto's, een historisch overzicht van de Mycologie, een Mycologische database en een beschrijving van de universiteit van Aarhus. Voor de weinigen onder ons die het Deens niet zo goed begrijpen, is gelukkig alles in het Engels vertaald. Bij deze site hoort wel een waarschuwing: eens men er begint in te grasduinen kan men er niet meer mee stoppen. Een gewaarschuwd mycoloog is er twee waard!

Uw webmaster
joannes.werts@pandora.be

Onderzoek naar het voorkomen van paddestoelen op mest van Galloway-runderen (deel 4)

H. De Meulder

Verenigde Natieslaan 131, B-2660 Hoboken

Summary

De Meulder, H. Research on the occurrence of fungi on dung from Galloway cows (part 4). *Meded. Kon. Antwerpse Mycol. Kring* 2001.2: 39-46.

A research on coprophilous fungi on dung from Galloway cows resulted in 51 species from which 11 are shortly described and illustrated in this part 4 (see also part 1, 2, and 3 in *Meded. Kon. Antwerpse Mycol. Kring*, De Meulder H 2000a, 2000b, 2000c). They all belong to the order Agaricales with the following taxa: *Agrocybe pediades*, *Bolbitius vitellinus*, *Clitocybe amarescens*, *Conocybe rickenii*, *Panaeolus acuminatus*, *P. sphinctrinus*, *P. fimicola*, *Psathyrella hirta*, *Psilocybe coprophila*, *P. merdaria*, *Stropharia semiglobata*.

The investigation is to be continued..

Samenvatting

Een onderzoek naar coprofiele zwammen op mest van Galloway-runderen resulteerde in 51 soorten waarvan er in dit vierde deel 11 kort worden beschreven en afgebeeld (zie ook deel 1, 2 en 3 in *Meded. Kon. Antwerpse Mycol. Kring*, De Meulder H. 2000a, 2000b, 2000c). Zij behoren tot de orde Agaricales met de volgende taxa: *Agrocybe pediades* (Grasleemhoed), *Bolbitius vitellinus* (Dooiergele mestzwam), *Clitocybe amarescens* (Mesttrechterzwam), *Conocybe rickenii* (Bleek breeksteeltje), *Panaeolus acuminatus* (Spitse vlekplaat), *P. sphinctrinus* (Franjevlekplaat), *P. fimicola* (Grauwe vlekplaat), *Psathyrella hirta* (Vlokkige mestfranjehoed), *Psilocybe coprophila* (Mestkaalkopje), *P. merdaria* (Meststropharia), *Stropharia semiglobata* (Kleefsteelstropharia).

Het resultaat van het onderzoek wordt voortgezet.

Beschrijving per soort

De aanduiding van de frequentie in de opmerkingen is gebaseerd op het voorkomen van de soort tijdens het onderzoek.

34. *AGROCYBE PEDIADES* (Fr.) Fayod

Syn: *A. arenaria* (Peck) Singer, *A. semiorbicularis* (Bull.) Fayod

Grasleemhoed (Plaat 1, figuur 1)

Hoed: 10-35(-45) mm diameter, half kogelig, later vlak tot convex; vochtig hoedhuid kleverig, droog oppervlak mat; licht okergeel; geen velum waargenomen.

Lamellen: jong beige, later bruin tot roestbruin.

Steel: 20-60 x 2-4 mm, cilindrisch, bovenaan dikker

tot 6 mm, onderaan 4mm, bleekoker.

Sporen: 11-14 x 7-9 μm , breed elliptisch, dikwandig, glad, lichtbruin; met kiemporie; sporee donkerbruin.

Basidiën: 28-34 x 10-13 μm , knotsvormig tot cilindrisch, met basale gesp, 2-4 sterigmata.

Cheilocystiden: 22-36 x 7-9,5 μm , lageniform, soms met ingesnoerde top.

Pleurocystiden: 34-44 x 13-16 μm , lageniform.

Caulocystiden: 24-38 x 9,5-12 μm , lageniform, vaak met ingesnoerde top.

Onderzocht materiaal: 21/7/1999, op koeienmest tussen gras; De Meulder, (BR-MYC).

Opmerkingen: door de grote variabiliteit van de beschreven soort, de overgangen en in tegenspraak met de opgegeven kenmerken in de literatuur wordt de afsplitsing van *A. semiorbicularis* (Bull. ex St Am.) Fay niet meer gehandhaafd zodat beide soorten als synoniem dienen opgevat te worden.

Deze soort werd tijdens het onderzoek regelmatig gevonden op mest, daar waar in de literatuur weilanden, akkers, plantsoenen, wegbermen, enz. vermeld worden.

Voorkomen: algemeen.

35. *BOLBITIUS VITELLINUS* (Pers.: Fr.) Fr.

Dooiergele mestzwam (Plaat 1, figuur 2)

Hoed: 10-45 mm diameter, jong kegel- tot klokvormig, later uitgespreid tot afgeplat met zwakke umbo, hygrofaan; jong eigeel tot citroenkleurig, later grijsbruin, kleverig; droog mat en gestreept; jong: rand met velumresten; oud: rand ingescheurd.

Lamellen: jong wit, later licht okerkleurig tot okerbruin, smal aangehecht; snede wit gewimperd.

Steel: 40-60(-100) x 2-6 mm, aan de basis iets dikker, hol, zeer breekbaar; oppervlak lichtgeel, fijn bepoederd.

Sporen: 11,5-15,5 x 7-8 μm , elliptisch, okerbruin, met duidelijke kiemporie, dikwandig; sporee roestbruin.

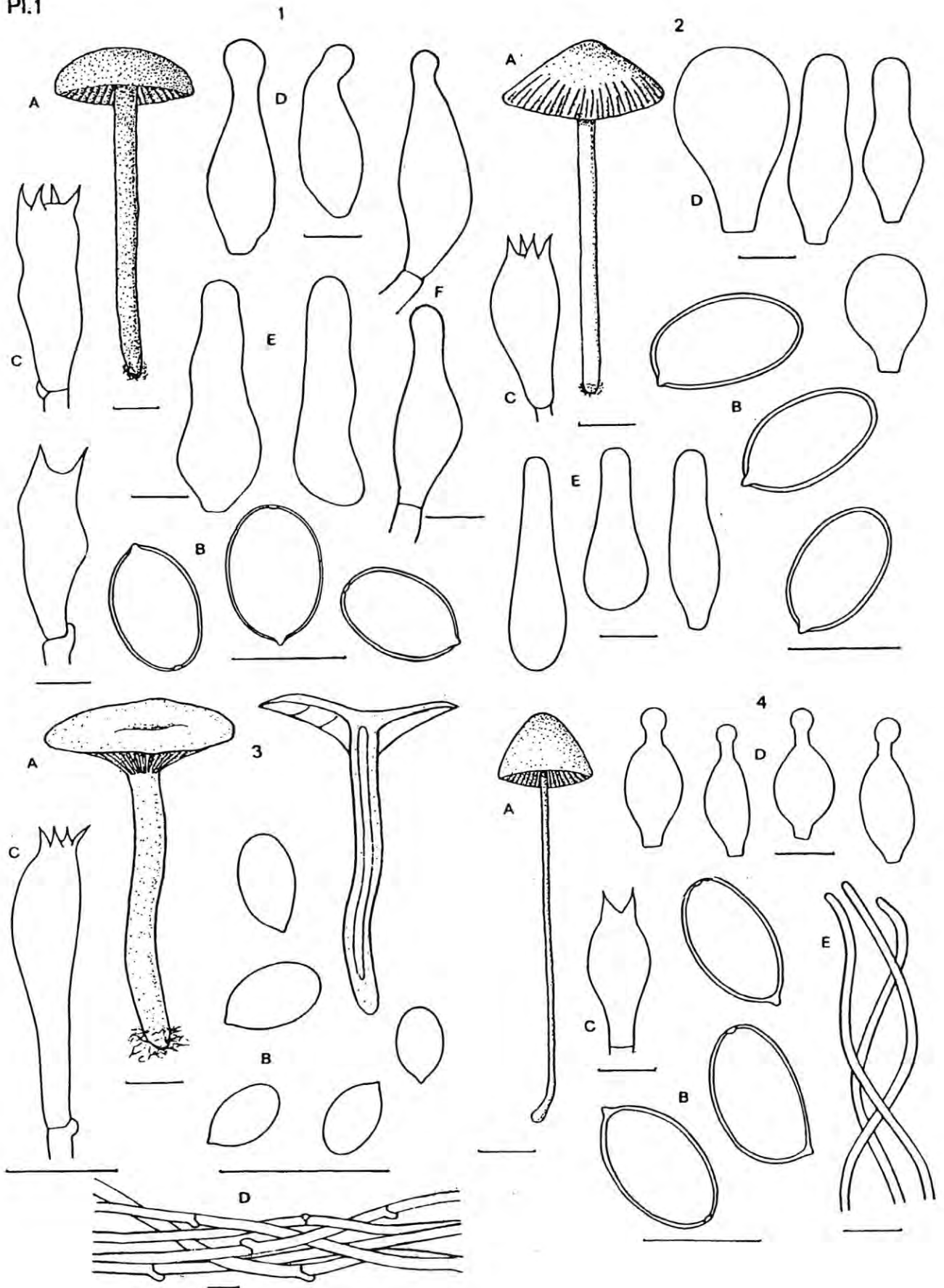
Basidiën: 18-30 x 11,5-14 μm , knotsvormig, zonder basale gesp.

Cheilocystiden: 30-40 x 10-14 μm , utriform, gemengd met knotsvormige cellen (38-43 x 13-26 μm).

Caulocystiden: circa 57 x 9,5 μm , lageniform.

Onderzocht materiaal: 9/6/1999 en 3/7/1999, op oude koeienmest; De Meulder (BR-MYC).

Pl.1

Opmerkingen: deze soort is gemakkelijk te herkennen aan de fragiele vruchtlichamen met in jonge toestand een opvallende gele kleur.

Voorkomen: occasioneel.

36 *CLITOCYBE AMARESCENS* Harmaja

Syn.: *C. nitrophila*

Mesttrechterzvam (Plaat 1, figuur 3)

Hoed: 15-50 mm diameter, jong afgeplat met ingerolde rand, later met indeuking en recht; rand niet of lichtjes gestreept, crème- tot isabelkleurig, iets vettig, hygrofaan, droog witachtig uitblekend.

Vlees: tot 2 mm dik, beige.

Lamellen: dun, dicht opeen, met 3-7 tussenlamellen, tot 5 mm breed, aflopend op de steel, bleek crème tot beigebruin, snede gaaf met dezelfde kleur.

Steel: 30-55 x 3-6 mm, cilindrisch, soms iets samengedrukt, vaak gebogen, zelfde kleur als hoed, aan de basis iets donkerder en viltig, eerst vol, later hol.

Geur: onopvallend tot iets zoetig.

Smaak: onopvallend tot iets bitter.

Sporen: 4,7-7,6 x 2,8-4,7 µm, elliptisch, glad, hyalien; sporee bleek crèmekleurig.

Basidiën: 24-28 x 4,5-7 µm, slank knotsvormig, 4 sterigmen, met basale gesp.

Cheilocystiden: geen.

Pileocystiden: parallele hyfen van 3-6(-7,6) µm diameter, met gespen.

Onderzocht materiaal: op oude koeienmest, in groepjes bijeen, 15/12/1999; De Meulder (BR-MYC).

Opmerkingen: *Clitocybe amarescens* is te herkennen aan de eenkleurige, niet of vaag gestreepte hoed, de eenkleurige steel en het voorkomen op mest.

Voorkomen: zeldzaam.

37. *CONOCYBE RICKENII* (J. Schaeffer) Kühner

Syn.: *C. fuscimarginata* (Murrill) Singer

Bleek breeksteeltje (Plaat 1, figuur 4)

Hoed: 12-17 mm breed, 10-12 mm hoog, klokvormig tot conisch; oppervlak glad, iets hygrofaan, bleek

okerkleurig, mat, aan de rand iets gestreept.

Lamellen: smal aangehecht, okerbruin, rand iets bleker.

Steel: 40-70 x 1-2 mm, draadvormig, glad, witachtig, later roestkleurig, berijpt, basis iets knollig verdikt.

Sporen: 11-15 x 6,5-9,5 µm, elliptisch, glad, dikwandig, roestbruin, met duidelijke kiemporie; sporee roestbruin.

Basidiën: 19-25 x 9,5-11 µm, knotsvormig, zonder basale gesp, 2 sterigmen.

Cheilocystiden: lecythiform, 15-24 x 8-10 µm; kop circa 4 µm dik.

Pleurocystiden: geen.

Caulocystiden: haarvormig, circa 2 µm diameter.

Onderzocht materiaal: 18/6/1999, op oude koeienmest; De Meulder (BR-MYC).

Opmerkingen: deze soort is goed te herkennen aan de bleek okerkleurige hoed, de 2-sporige basidiën, de grote, dikwandige sporen met opvallende kiemporie en het voorkomen op mest.

38. *PANAEOLUS ACUMINATUS* (Schaeff.) Quél.

Syn.: *Panaeolus rickenii* Hora

Spitse vlekplaat (Plaat 2, figuur 1)

Hoed: 10-20 mm hoog, 10-30 mm diameter, conisch tot campanulaat, bruin tot roodbruin, hygrofaan.

Lamellen: smal aangehecht, paarszwart, gevlekt; snede witvlokkig.

Steel: 50-90 x 1-2 mm, roodbruin, geheel berijpt.

Sporen: 11-16 x 9-11 x 8-9 µm, lensvormig in voorzicht, elliptisch in zijzicht, dikwandig, glad, paarszwart; sporee nagenoeg zwart, met vrij grote kiemporie.

Basidiën: 23-25 x 11-13 µm, cilindrisch tot knotsvormig, 4 sterigmen.

Cheilocystiden: 28-40 x 5-8 µm, lageniform, iets gegolfd.

Pleurocystiden: geen.

Pileocystiden en caulocystiden: dezelfde als de cheilocystiden.

Onderzocht materiaal: 7/6/1999, op oude koeienmest; De Meulder (BR-MYC).

Opmerkingen: deze soort is te herkennen aan de roodbruine kleur van de hoed en de geheel bepoederde steel.

Voorkomen: occasioneel.

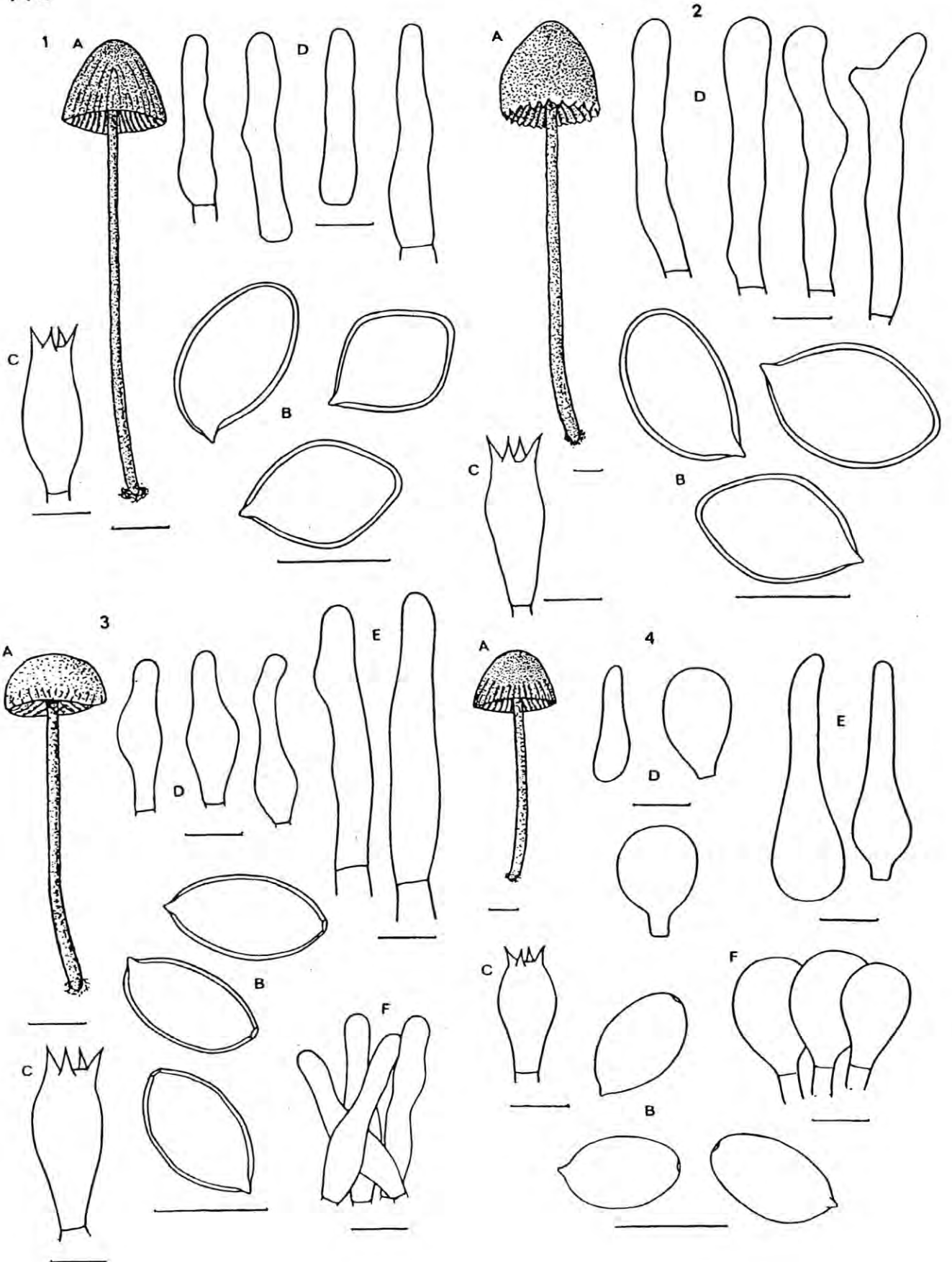
39. *PANAEOLUS SPHINCTRINUS* (Fr.) Quél.

Franjevlekplaat (Plaat 2, figuur 2)

Hoed: 10-35 mm in diameter, 27 mm hoog, parabolisch, conisch tot campanulaat, muisgrijs tot grijs olijfkleurig, met driehoekige velumtandjes.

← Plaat 1 fig. 1. *Agrocybe pediades*. A: vruchtlichaam, B: sporen, C: basidie, D: cheilocystiden, E: pleurocystiden, F: caulocystiden. fig. 2. *Bolbitius vitellinus*. A: vruchtlichaam, B: sporen, C: basidie, D: cheilocystiden, E: caulocystiden. fig. 3. *Clitocybe amarescens*. A: vruchtlichaam, B: sporen, C: basidie, D: pileocystiden. fig. 4. *Conocybe rickenii*. A: vruchtlichaam, B: sporen, C: basidie, D: cheilocystiden, E: haarvormige caulocystiden. Maatstreep = 10 µm

PI 2

Lamellen: breed aangehecht, rijp paarszwart, gevlekt; snede wit.

Steel: 55-70(-120) x 2-3 mm, grijsbruin, wit bepoederd, broos.

Sporen: 13-17 x 10,5-11,5 x 8,5-9,5 μm , citroen- tot lensvormig in voorzicht, elliptisch in zijzicht, dikwandig, glad, met grote kiemporie.

Basidiën: 25-32 x 10-24 μm , cilindrisch tot knotsvormig, 4 sterigmen.

Cheilocystiden: 30-60 x 6-8 μm , cilindrisch, iets verdikt aan de top, iets gegolfd.

Pleurocystiden: geen.

Caulocystiden: nagenoeg dezelfde als de cheilocystiden.

Onderzocht materiaal: 7/6/1999 op oude koeienmest; De Meulder (BR-MYC).

Opmerkingen: deze soort is goed te herkennen aan de loodgrijze hoed met de tandjesachtige velumresten aan de rand van de hoed. Het is mogelijk een synoniem van *P. campanulatus* (Bull.: Fr.) Quél. (Paardenmest vlekplaat).

Voorkomen: frequent.

40. *PANAEOLUS FIMICOLA* (Fr.: Fr.) Quél.

Syn.: *Panaeolus olivaceus* F.H. Møller
Grauwe vlekplaat (Plaat 2, figuur 3)

Hoed: 15-20 mm diameter, 8-10 mm hoog, halfbolvormig tot campanulaat, grijsbruin, hygrofaan.

Lamellen: buikig, breed aangehecht, gevlekt.

Steel: 40-60 x 1-3 mm, lichtbruin, bovenaan bleekbeige en fijn bepoederd.

Sporen: 11-14 x 7-8 x 6-8 μm , elliptisch, amandelvormig, weinig hoekig in voorzicht, met centrale kiemporie, dikwandig, zwak wrattig.

Basidiën: 24-28 x 11-14 μm , knotsvormig, 4 sterigmen.

Cheilocystiden: 20-35 x 6-9 μm , lageniform.

Caulocystiden: 25-38 x 4-5,5 μm , in bundels.

Pileocystiden: 42-66 x 6-8 μm , lageniform met afgeronde top, schaars.

Onderzocht materiaal: 8/7/1999, op oude koeienmest; De Meulder (BR-MYC).

Opmerkingen: de zwak wrattige sporen verwijzen volgens sommige auteurs naar *P. olivaceus* F.H. Møller maar wordt door andere onderzoekers als synoniem vermeld van *P. fimicola*. Volgens K. van Waveren en A. de Haan is *P. olivaceus* een vorm van *P. fimicola*.

Voorkomen: occasioneel.

41 *PSATHYRELLA HIRTA* Peck

Syn.: *Psathyrella coprobia* (J.E. Lange) A. H. Sm.
Vlokkige mestfranjeheer (Plaat 2, figuur 4)

Hoed: 5-10 mm diameter, klok- tot kegelvormig, met velum, later nagenoeg glad, olijfbuin, hygrofaan, gestreept tot midden.

Lamellen: jong lichtbruin, later donkerder, breed aangehecht, snede witachtig, fijn vlokkig.

Steel: 10-20 x 1 mm, witachtig, hol, broos, aan de top berijpt, basis iets verdikt.

Sporen: 9-11,5 x 5,5-7 μm , elliptisch, donkerbruin, met kiemporie.

Basidiën: 15-20 x 8-10 μm , knotsvormig, geen basale gesp, 4 sterigmen.

Cheilocystiden: 19-25 x 8-15 μm , met lageniforme en peervormige cellen.

Pleurocystiden: 35-50 x 10-15 x 3-5 μm , lageniform, met lange nek.

Pileipellis: met subglobuleuze tot peervormige cellen van 30-50 x 20-40 μm .

Onderzocht materiaal: verschillende exemplaren op 23/1/1999 en 29/1/1999 na incubatieperiode van 7 weken; De Meulder (BR-MYC).

Opmerkingen: deze soort wordt gekenmerkt door het voorkomen op mest, de flesvormige cystiden, het goed ontwikkeld velum bij jonge vruchtlichamen en de witte lamelsnede.

Voorkomen: zeldzaam.

42. *PSILOCYBE MERDARIA* (Fr. : Fr.) Ricken

Syn.: *Stropharia merdaria* (Fr.) Quél.
Meststropharia (Plaat 3, figuur 1)

Hoed: 7-20 mm diameter, 8 mm hoog, jong halfkogelvormig, later convex, glad, jong met velumresten, kleverig, olijfbuin, later licht okerkleurig, hygrofaan, langs de rand lichtjes gestreept.

Lamellen: breed aangehecht, bruin tot paarsbruin; snede met wit gewimperde rand.

Steel: 30-50 x 1-3 mm, cilindrisch, met ringzone, ivoorkleurig, boven wit bepoederd.

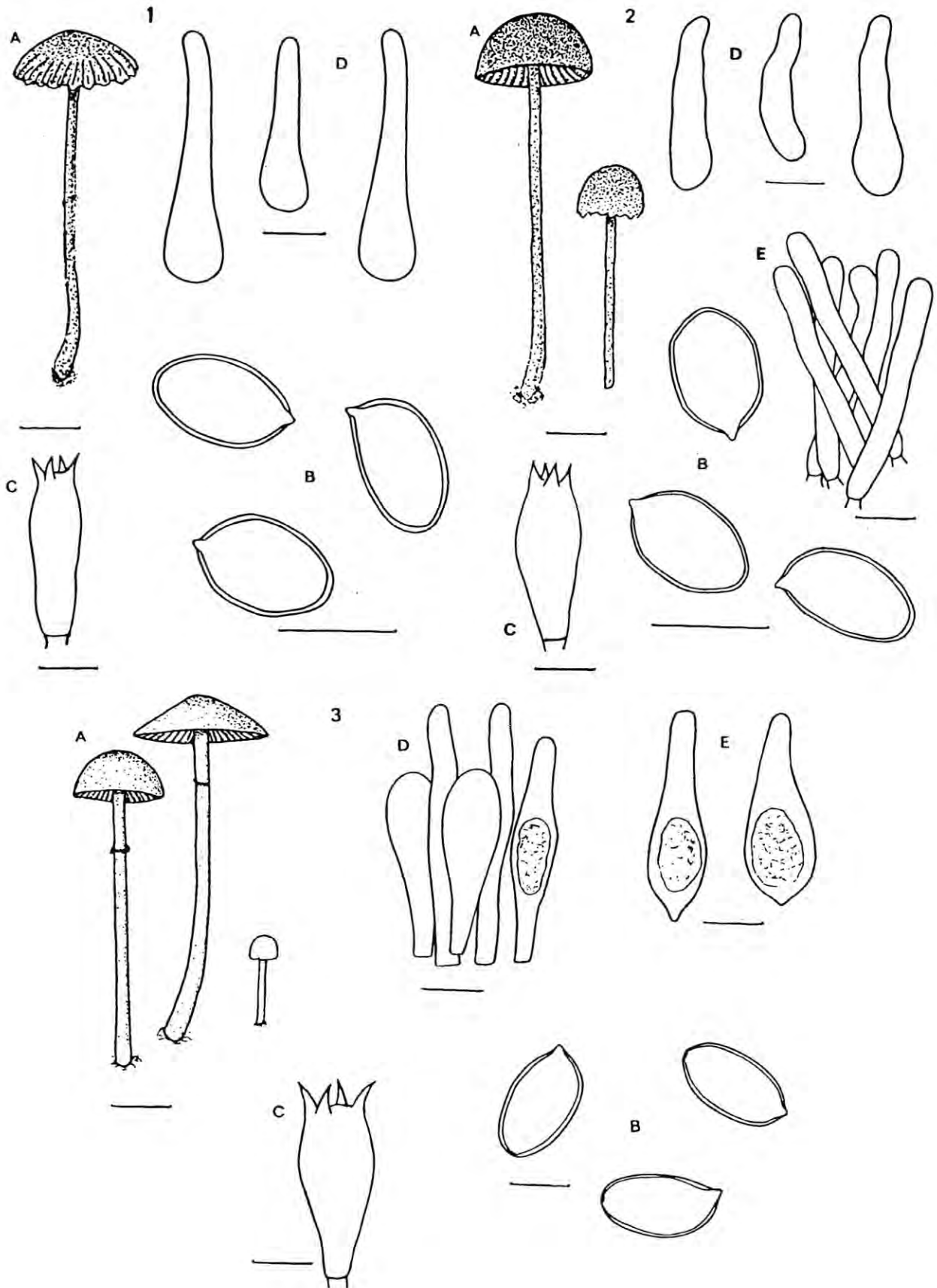
Sporen: 10-13 x 7-8 μm , elliptisch tot licht hoekig in voorzicht en elliptisch in zijzicht, dikwandig.

Basidiën: 20-28 x 8-9,5 μm , subcilindrisch, 4 sterigmen.

← Plaat 2 fig. 1. *Panaeolus acuminatus*. A: vruchtlichaam, B: sporen, C: basidie, D: cheilocystiden. fig. 2. *Panaeolus sphinctrinus*. A: vruchtlichaam, B: sporen, C: basidie, D: cheilocystiden. fig. 3. *Panaeolus fimicola*. A: vruchtlichaam, B: sporen, C: basidie, D: cheilocystiden, E: caulocystiden, F: pileocystiden. fig. 4. *Psathyrella hirta*. A: vruchtlichaam, B: sporen, C: basidie, D: cheilocystiden, E: pleurocystiden, F: pileocystiden.

Maatstreep = 10 μm

Pl.3

Cheilocystiden: smal lageniform, 24-40 x 5-10 x 4-6 μm .

Pleurocystiden: geen.

Onderzocht materiaal: 8/7/1999, op oude koeienmest; De Meulder (BR-MYC).

Opmerkingen: *Psilocybe merdaria* lijkt op *Stropharia semiglobata* (zie aldaar) maar deze heeft chrysocystiden en grotere sporen die niet hoekig zijn.

Voorkomen: niet algemeen, zeldzaam.

43. *PSILOCYBE COPROPHILA* (Bull.: Fr.) Quél.

Syn.: *Deconica coprophila* (Bull.: Fr.) Karst, *Stropharia coprophila* (Bull.: Fr.) J.E. Lange
Mestkaalkopje (Plaat 3, figuur 2)

Hoed: 4-10 mm hoog, 10-25 mm diameter, half kogelig; hoedhuid kleverig en aftrekbaar, okerbruin, jong met velumresten.

Lamellen: breed aangehecht, lilabruin; snede fijn-vlokkig.

Steel: 15-40 x 1,5-2,5 mm, hol, elastisch, fijn vlokkig, kleur als hoed.

Sporen: 10-14 x 7-8,5 x 6,5-7,5 μm , elliptisch, citroenvormig, hexagonaal, dikwandig, bruin tot paarsbruin, met kiemporie; sporee paarszwart.

Basidiën: 23-28 x 9,5-11 μm , knotsvormig tot cilindrisch, 4 sterigmen.

Cheilocystiden: 15-32 x 4-7 x 3,5 μm , cilindrisch-lageniform, met lange nek.

Pleurocystiden: niet waargenomen.

Caulocystiden: tot 4 μm diameter, in bundels aan de steeltop.

Onderzocht materiaal: 4/6/1999, op uitgekweekte koeienmest van 1/6/1999, enkele vruchtlichamen bijeen; 7/6/1999, op oude mest in het veld; De Meulder, (BR-MYC).

Opmerkingen: de beschreven soort is gekarakteriseerd door het voorkomen op mest, de afmetingen en de vorm van de sporen.

Voorkomen: occasioneel.

44. *STROPHARIA SEMIGLOBATA* (Batsch: Fr.) Quél.

Kleefsteelstropharia (Plaat 3, figuur 3)

Hoed: jong 9 mm diameter, half bolvormig, gelig-

crème, met resten van gedeeltelijk velum, later 10-30 x 8-10 mm, gewelfd, okergeel, glad, rand zwak gestreept; bij vocht kleverig.

Lamellen: jong witachtig, later grijs-paarsachtig, met tussenlamellen van verschillende lengte, breed aangehecht; snede wit vlokkig.

Steel: jong 20 x 3 mm, later 40-80 x 2-4mm, onderaan iets dikker, cilindrisch, slank, glad, licht okerkleurig, met vergankelijke ring, bij vocht kleverig.

Sporen: (15-)17-20 x 8,5-11,5 μm , elliptisch, dikwandig, met vrij grote kiemporie; sporee donker paarsbruin.

Basidiën: 25-35 x 12-15 μm , knotsvormig. 4 sterigmen.

Cheilocystiden: 43-70 x 4-11 μm , slank lageniform, hyalien, gemengd met knotsvormige cellen van circa 40 x 14 μm , dicht opeen en talrijk aanwezig.

Pleurocystiden: 40-51 x 10-14 μm , als chrysocystiden, knotsvormig, vaak met uitgerekte top.

Onderzocht materiaal: o.a. 8/7/1999 en 26/9/1999, op oude uitgedroogde mest; De Meulder (BR-MYC).

Opmerkingen: karakteristiek voor deze soort zijn: de bleke, kleverige, half bolvormige hoed, kleverige steel, vrij grote, paarsbruine sporen en het voorkomen op mest. Ze lijkt op *Psilocybe merdaria* (zie aldaar), maar deze heeft geen chrysocystiden en kleinere sporen.

Voorkomen: Algemeen.

Literatuur

- BAS C., KUYPER T.W., NOORDELOOS M.E. & VELLINGA E.C. eds. (1995) – Flora Agaricina Neerlandica. Vol. 3. A.A., Balkema/Rotterdam/ Brookfield.
- BAS C., KUYPER T.W., NOORDELOOS M.E. & VELLINGA E.C. eds. (1999) – Flora Agaricina Neerlandica. Vol. 4. A.A., Balkema/Rotterdam/ Brookfield.
- BREITENBACH J. & KRÄNZLIN F. (1995) – Pilze der Schweiz, Band 4 - Blätterpilze 2. Teil. Mycologia Verlag, Luzern.
- DE HAAN A. (1992) – *Panaeolus fimicola* (Fr.) Quél. versus *P. olivaceus* Möller. *Meded. Antwerpse Mycol. Kring* 1992: 65-68.
- DE MEULDER H. (2000a) – Onderzoek naar het voorkomen van paddestoelen op mest van Galloway-runderen (deel 1). *Meded. Kon. Antwerpse Mycol. Kring* 2000: 32-38.
- DE MEULDER H. (2000b) – id. (deel 2). *Meded. Kon. Antwerpse Mycol. Kring* 2000: 62-70.
- DE MEULDER H. (2000c) – id. (deel 3). *Meded. Kon. Antwerpse Mycol. Kring* 2000: 89-96.
- HYGUENEY R. (1965) – Le développement du carpophore de *Psathyrella coprobia* (J.E. Lange) A.H. Smith. *Bull. Trim. Soc. Mycol. France* 81: 61-70.
- KITS VAN WAVEREN E. (1985) – The Dutch, French and

← Plaat 3 fig. 1. *Psilocybe merdaria*. A: vruchtlichaam, B: sporen, C: basidie, D: cheilocystiden. fig. 2. *Psilocybe coprophila*. A: vruchtlichaam, B: sporen, C: basidie, D: cheilocystiden, E: caulocystiden. fig. 3. *Stropharia semiglobata*. A: vruchtlichaam, B: sporen, C: basidie, D: cheilocystiden, E: pleurocystiden.
Maatstreef = 10 μm

- British Species of *Psathyrella*. *Persoonia*, Suppl. 2: 1-300.
- KÜHNER R. & ROMAGNESI H. (1953) – Flore analytique des champignons supérieurs. Paris.
- MOSER M. (1983) – Die Röhrlinge und Blätterpilze. Kleine Kryptogamenflora II b/2. Gustav Fischer, Stuttgart, New-York.
- NOORDELOOS M.E. (1996) – Notities over de Strophariaceae 3. De Meststropharia en verwante soorten in Nederland. *Coolia* 39: 148-152.
- Richardson M.J. & Watling R. (1997) – Keys to Fungi on Dung. British Mycological Society.
- VANDEVEN E. ET AL. (1996) – Aanteekening voor zwammen en slijmzwammen. K.A.M.K.
- WATLING R. (1982) – British Fungus Flora, Agarics and Boleti 3. Bolbitiaceae: *Agrocybe*, *Bolbitius* & *Conocybe*. HMSO, Edinburgh.
- WATLING R. & GREGORY N.M. (1987) – British Fungus Flora. Agarics and Boleti 5. Strophariaceae & Coprinaceae pp. Royal Botanic Garden, Edinburgh.

Nodulisporium cecidiogenes*, een galvormer op *Coniophora puteana

K. Van de Put

Herentalsebaan 149, B-2100 Deurne

Summary

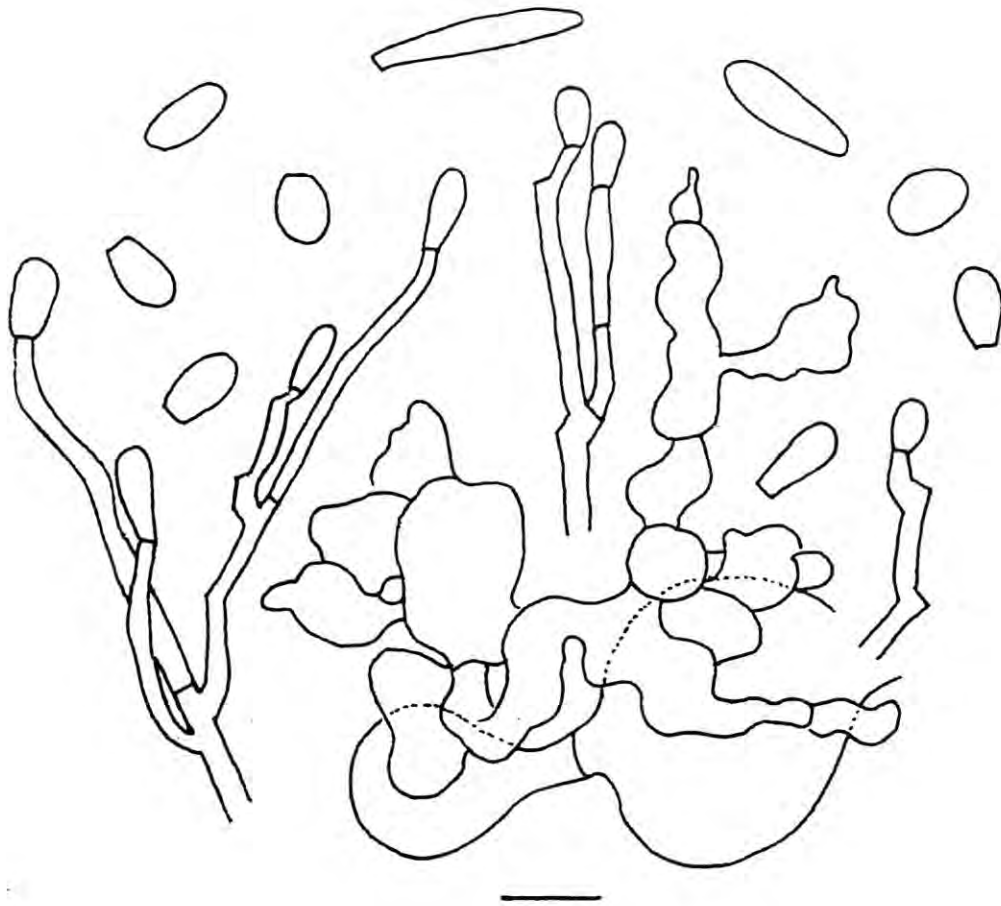
Nodulisporium cecidiogenes Jørg. Koch, a gall-causing fungus growing on *Coniophora puteana* has been collected in Flanders (Belgium) on three different stations. The species is described and figured.

Er zijn zo van die collecties die jaren lang onbenaamd in het herbarium rusten, wachtend op nieuwe vondsten of op enig aanknopingspunt in de literatuur. Het genus is niet eens te bepalen of gaat het om een of ander anamorf waarvan je hoopt ooit de perfecte vorm te vinden. Zo gebeurde dat ook met onze collectie 93.10.31.01 een vondst uit het Hannecartbos te Oostduinkerke, in 1993 tijdens het sedert vele jaren klassieke herfstweekend. 'Iets' dat groeide op het vruchtlichaam van een *Coniophora puteana*, de niet zo zeldzame Kelderzwam. Het zag er uit als een beige, niet groter dan een halve centimeter groot hobbelig, wat cerebriform hoopje van zeer smeuge zachte consistentie. Onder de verdenking hier met een of andere heterobasidiomyceet te maken te hebben werd de buit zorgvuldig opgeborgen. Helaas loste het microscopisch onderzoek deze belofte niet in. Opgeblazen sferocytachtige cellen gecombineerd met eenvoudige gespenloze conidioforen, in feite niet meer dan banale hyfen, die apicaal een simpele cilindervormige tot ellipsoïde conidie voortbrachten. Enkel, het wat hoekige karakter van de conidiogene hyfen, op de plaats waar tevoren een conidie stond, was het enige min of meer in het oog springende karakteristiek. En plots, na zeven jaar van bijna volledige vergetelheid, vond ik, vorig jaar oktober, de soort terug op mijn stapel pinusstammen in Walem. De zwam was hier nu massaal aanwezig op het zaagvlak van een 25 cm diameter dikke stam, onregelmatig verspreid over het ganse door een Kelderzwam

overgroeide oppervlak, met wel een dertigtal deels vergroeiende vruchtlichamen. Van klein tot groot, van enkele millimeter tot exemplaren van wel 2,5 cm diameter. Gedurende een viertal weken werden jonge en oude exemplaren regelmatig microscopisch nagekeken tot alles begon te rotten. Helaas, dit onderzoek bracht geen nieuwe elementen aan die mij wijzer konden maken. In de hoop dat er vroeg of laat toch nog iets interessants over deze zwam te vertellen zou zijn liet ik Jaak Van de Meerssche alvast een dia maken van een van de grootste vruchtlichamen. En om de lijst van de collecties nog wat aan te dikken bracht Ivo Antonissen nog diezelfde maand een derde vondst aan, deze maal uit het Calmeynbos te De Panne. Aanvankelijk moest ik Jaak verschillende malen teleurstellen op zijn vraag of ik nu reeds een naam gevonden had voor zijn naamloze dia, tenslotte wachtte ik zelf al meer dan zeven jaar af ... Tot ik begin dit jaar het novemnummer van de Mycologist onder ogen kreeg. Daar stond zowaar mijn zwam in kleur en met microtekening afgebeeld: *Nodulisporium cecidiogenes* Jørg. Koch De zwam werd er door Roberts & Spooner voorgesteld als nieuwe soort voor Groot Brittannië en de beschrijving klopte volledig met onze vondsten. Ik kon Jaak uiteindelijk verblijden, zijn naamloze dia was gekerstend!

Nog een korte beschrijving

Vruchtlichaam: semiglobose, jonge exemplaren beige en glad, slechts enkele mm in diameter, later hobbelig en cerebriform. Uitgroeidend tot 2,5 cm en dan lichtbruin, de onderkant hol; brokkelig-smeug van consistentie.

Nodulisporium cecidiogenes: conidioforen, conidiën en sferocytachtige cellen.
Maatstreep = 10 μm

Hyfensysteem: hyalien, dunwandig en zonder gespen, met twee types van hyfen, enerzijds 2-3 μm brede conidiogene hyfen die aan hun uiteinde een conidie produceren en dikwijls een geknikt, hoekig aspect vertonen terhoogte van een afgeworpen conidie anderzijds dunwandige plomp-cilindrische, vaag moniliforme tot globuleuze sferocytachtige cellen, tot 30 x 5-30 μm .

Conidiën: ellipsoid, cilindrisch tot fusiform, hyalien, zeer licht dikwandig, 6-16(26) x 4-7 μm .

Onderzocht materiaal: alle groeiend op *Coniophora puteana*. Oostduinkerke, Hannecartbos, op loofhout, KV 93103101; Walem, Zonnebergen, op *Pinus sylvestris*, KV 00101701; De Panne, Calmeynbos, leget I. Antonissen, KV 00102901.

Deze galvormende soort werd voor het eerst beschreven door Jørg. Koch (1994).

De conidioforen en de conidiën zouden een sterke gelijkenis vertonen met de anamorfe vormen van de Xylariaceae. In het herbarium van Kew waren heel wat exsiccaten aanwezig waaruit blijkt dat deze zwam vermoedelijk niet zo zeldzaam zal zijn (Roberts & Spooner 2000). De wijze van groeien als parasiet op een korstzwam zou volgens deze auteurs kunnen beduiden dat de soort uiteindelijk in een heel ander geslacht zou dienen te worden ondergebracht. Toch nog een heterobasidiomycet?!

Literatuur

- KOCH J. (1994) – Growth of *Coniophora puteana* modified by a gall-inducing mycoparasite. *Mycol. Res.* **98**:1263-1271.
- ROBERTS P. & SPOONER B. (2000) – *Nodulisporium cecidiogenes*: a gall-causing fungus new to Britain (NBR 180). *Mycologist* **14**: 177-178.

Opgepast voor *Clitocybe amoenolens* Malençon, een uiterst giftige dubbelganger van de Roodbruine trechterzwam!

Tjakko Stijve

Sentier de Clies n° 12, CH-1806 St Légier

Summary

Clitocybe amoenolens Malençon was identified as the culprit in five recent cases of poisoning that occurred in the French Savoie. The victims having mistaken this mushroom for edible *Lepista inversa*, experienced violent pain and red colouration of fingers and toes, and this torment lasted for 2-5 weeks. *C. amoenolens* is native to Morocco, but rare in Europe, and nothing was known about its toxicity. Chemical analysis revealed the presence of some neurotoxins already encountered in the Japanese *Clitocybe acromelalga*, which is indeed notorious for causing the same poisoning syndrome.

Sedert ongeveer 40 jaar is de lijst van met zekerheid als giftig erkende paddestoelen voortdurend langer geworden. Sommige myco-toxicologen gaan zelfs zo ver om het eten van alle paddestoelen, zelfs de vanoudsher gegeten soorten, met klem af te raden (Giacomoni, 1989). Vrijwel alle onderzoeken op dit gebied zijn in Europa en Amerika verricht, maar er is nog steeds weinig bekend omtrent de giftigheid van exotische paddestoelen, zoals die in Zuid-Amerika, Afrika en Azië voorkomen. In Japanse mycologische handboeken vindt men dezelfde giftige soorten vermeld als bij ons, met uitzondering van de Trechterzwam *Clitocybe acromelalga* Ichimura, die in de bekende gids van Imazeki et al. (1988) net als de dodelijke *Amanita*'s met drie rode stippen is aangegeven. Ichimura (1918) beschreef deze voornamelijk in bamboebosjes voorkomende paddestoel in een korte mededeling, geïllustreerd met foto's, waarbij hij vermeldde dat "the poisonous effects from eating this mushroom are manifested by an acute burning pain in the fingers and toes within 3 days. The pain is mitigated by placing the hands and feet in running water.." De Griekse naam *acromelalga* verwijst dan ook naar deze verschijnselen: *akros* is uiteinde, *melos* ledemaat en *algos* betekent pijn. Ichimura's beschrijving (1918) steekt wel zeer sober af bij die van Romagnesi (1989), die spreekt van een "champignon tortionnaire", die afschuwelijke pijnen in de vingers en tenen veroorzaakt. Deze pijnen kunnen drie tot vijf weken aanhouden en zijn vaak zo hevig dat het slachtoffer zich brullend over de grond wentelt. Het syndroom lijkt wat op een gewrichts-infectie: vingers en tenen worden rood en zwellen, waarbij de pijnen doen denken aan foltering met een gloeiend ijzer. Daar er 5 tot 12 dagen verstrijken tussen het eten van de paddestoel en het optreden van de vergiftigingsverschijnselen, is het begrijpelijk dat het verband tussen de neurotoxische symptomen en de fatale maaltijd aanvankelijk niet werd gelegd. Er

is geen tegengif bekend. Lange tijd beperkte zich de therapie zich tot het geven van koude baden en het aftappen van bloed uit de gezwollen extremiteiten (met het risico van weefselbeschadiging), maar de verlichting was echter van korte duur. In de paddestoel heeft men inmiddels 5 neurotoxinen gevonden, die acromelazuren zijn genoemd (Konno et al., 1988). Dierproeven wezen uit dat deze stoffen verantwoordelijk zijn voor het vergiftigingsyndroom, mogelijk in combinatie met eveneens aanwezige cyanogene aminozuren, die men ook aantreft in de zwak giftige Smalle Wikke, *Vicia sativa*, die wel als voederplant wordt gebruikt. Om de pijnlijke werking van deze neurotoxinen te bestrijden, geeft men nu, met enig succes, injecties van adenosine-trifosfaat. Na genezing behouden vingers en tenen duidelijke lidtekens, die het slachtoffer de vergiftiging voortdurend in herinnering brengen. Hij of zij eet dan ook geen enkele paddestoel meer.

Aan het slot van zijn artikel sprak de oude Paus der Franse mycologie (Romagnesi, 1989) er zijn voldoening over uit dat voor deze giftige paddestoel in Frankrijk niet hoeft te worden gevreesd. Helaas, dit bleek enigzins voorbarig. Het geslacht *Clitocybe* is groot en nog maar zeer ten dele onderzocht. Dat *C. acromelalga* waarschijnlijk niet in Europa voorkomt, betekent geenszins dat andere Trechterzwammen niet in meer of mindere mate dezelfde toxinen zouden kunnen bevatten! En inderdaad, begin september 1996 deden zich in de Mariennevallei, tussen Lanslebourg en Bonneval-sur-Arc, in het Franse Savoie niet minder dan 5 ongewone vergiftigingen voor. De betroffenen personen, behorende tot drie families hadden alle "clitocybes retournés" (*Lepista inversa*) verzameld en gegeten. Na reeds 24 uur traden bij allen dezelfde symptomen op: kriebels en jeuk en een gevoel van verdoving in vingers en tenen. Merkwaardig genoeg geen braken of diarree, zoals dat in de meeste vergiftigingen met paddestoelen het geval is. Dit ongemak duurde 14 dagen, waarna twee slachtoffers volkomen herstelden. De drie anderen echter ondergingen hevige pijnen in handen en voeten, die opzwellen en aldus een ontsteking suggereerden. De gebruikelijke pijnstillers bleken onwerkzaam en de slachtoffers werden in het ziekenhuis opgenomen. De symptomen werden aanvankelijk niet in verband gebracht met het boven beschreven *C. acromelalga* syndroom, dat trouwens bij de behandelende artsen niet bekend was. Een

onderzoek in de archieven wees uit dat er in 1979 twee vergelijkbare vergiftigingsgevallen hadden plaats gevonden en wel in dezelfde streek. Ook toen was de verantwoordelijke paddestoel niet op naam gebracht. Dit bracht het aantal slachtoffers op zeven, wat door het Centre de Toxicovigilance te Grenoble belangrijk genoeg werd geacht om in september van het volgende jaar een mycologische excursie te organiseren naar de plaats waar de mysterieuze paddestoelen waren verzameld. Men vond daar inderdaad een groep min of meer bruine Trechterzwammen, die inderdaad leken op een bleek uitgevallen *Lepista inversa*, maar die zich vooral onderscheidde door een karakteristieke geur van jasmijn gemengd met perendrup, een aroma dat men ook bij geurige paddestoelen als *Tricholoma caligatum* en *Inocybe bongardi* aantreft. Daar deze *Clitocybe* met geen enkele gids op naam kon worden gebracht, werd een beschrijving met foto gepubliceerd met de waarschuwing dat het vermoedelijk om een giftige soort ging (Charignon & Garcin, 1998). Kort daarop werd de paddestoel op grond van dit artikel voorlopig geïdentificeerd als *Clitocybe amoenolens*, een Marokkaanse soort, beschreven door Malençon en Bertault (1975). Deze paddestoel (die de Nederlandse naam "Welriekende trechterzwam" zou kunnen dragen) is, behalve in Marokko, tot nu toe sporadisch gesignaleerd in enkele Franse departementen (Hautes Alpes en Alpes-Maritimes), en in Noord Italië. Bij vergelijking van de vondst uit de Mariennevallei met het belegexemplaar van Malençon in het herbarium van Montpellier, werd de determinatie als *C. amoenolens* volledig bevestigd. Over de mogelijke giftigheid van deze paddestoel was tot dusver niets bekend, waarschijnlijk omdat in Marokko nauwelijks paddestoelen worden gegeten. Inmiddels was een der vergiftigde personen op zoek gegaan naar literatuur over giftige *Clitocybes*, waarbij hij al spoedig stuitte op een artikel over *C. acromelalga*. Bij de lectuur werd hij getroffen door de overeenkomst tussen het beschreven vergiftigingssyndroom en zijn eigen pijnlijke ervaringen met de in 1996 te Savoie verzamelde Trechterzwammen. Bevatte *C. amoenolens* misschien dezelfde toxinen als *C. acromelalga*? Na ampel overleg, waarbij zelfs Japanse toxicologen en mycologen werden geraadpleegd, werd *C. amoenolens* door het team van Professor Bessard van het farmacologisch universitair instituut te Grenoble onderzocht, waarbij inderdaad de acromelazuren van de beruchte Japanse paddestoel konden worden aangetoond (geciteerd door Moreau et al., 2000). Met deze ontdekking van een nieuwe zeer giftige paddestoel is het onderzoek echter allerminst afgesloten. Het zal noodzakelijk zijn om onze ideeën omtrent de eetbaarheid van allerlei Trechterzwammen grondig te herzien. Zo is het niet uitgesloten dat

andere Europese en Amerikaanse *Clitocybes* eveneens acromelazuren bevatten. Arora (1986) noemt in zijn bekende gids behalve *Lepista inversa* en *L. flaccida* nog andere in Noord Amerika voorkomende bruin gekleurde Trechterzwammen, zoals *C. gilva*, *C. sinopica*, *C. ectypoides* en *C. americana*, die men dus ook zou moeten analyseren.

In Frankrijk golden *L. inversa* en *L. flaccida* aan het begin van de 20ste eeuw nog als verdachte soorten; waarschijnlijk op gezag van Barla (1888). Eerst Sartory en Maire (1921), die deze paddestoelen uitvoerig op zichzelf uitprobeerden, bewezen de onschadelijkheid van beide Trechterzwammen.

L. inversa staat zowel op de Belgische als op de Zwitserse lijst van eetbare en verhandelbare soorten. Het is echter zeer twijfelachtig dat deze paddestoel de Belgische consument daadwerkelijk wordt aangeboden, maar in Zwitserland wordt hij jaarlijks in oktober op de markten in Vevey en Lausanne verkocht. Vaak betreft het uit Frankrijk geïmporteerde waar. Uit de bovengenoemde vergiftigingsgevallen in Savoie is nu gebleken dat deze paddestoel gemakkelijk met andere (giftige) soorten kan worden verwisseld. Ter bescherming van de consument zou het dus raadzaam zijn om *L. inversa* van de lijst der toegelaten paddestoelen te schrappen. Misschien zou dezelfde maatregel zelfs moeten gelden voor *Clitocybe gibba* (*C. infundibuliformis*), een andere bruine Trechterzwam, die ook op de Zwitserse markten mag worden verkocht, maar die daar zelden of nooit wordt aangeboden, vermoedelijk vanwege de middelmatige culinaire eigenschappen. Voor een goede beschrijving met foto van de giftige *Clitocybe amoenolens* en een vergelijking met de eetbare Trechterzwammen wordt verwezen naar het Franse tweemaandelijks tijdschrift *Spécial Champignons Magazine* n° 22, novembre/décembre 2000, blz 14-16.

Literatuur

- ARORA D. (1986) – Mushrooms Demystified. Ten Speed Press, Berkeley, CA 94710, VS.
- BARLA J.B. (1888) – Flore Mycologique Illustrée. Les Champignons des Alpes Maritimes. Nouvelle édition. Libreria Basso, Alassio 1996.
- CHARIGNON Y. & R. GARCIN (1998) – Un nouveau champignon toxique en France. *Bull. Féd. Mycol. Dauphiné-Savoie* **149**: 11-14.
- GLACOMONI L. (1989) – Les Champignons. Intoxications, Pollutions, Responsabilités, Une nouvelle approche de la mycologie. Ed. Billes, Paris.
- ICHIMURA T. (1918) – A new Poisonous Mushroom. *Botanical Gazette* **65**: 109-111.
- IMAZEKI R, OTANI Y. & HONGO T. (1988) – Fungi of Japan. Yama-kei Publishers C°, Tokyo.

- KONNO K., HASHIMOTO K., OHFUNE Y., SHIRAMAHA H. & MATSUMOTO T. (1988) – Toxic Constituents isolated from *Clitocybe acromelalga* J. Am. Chem. Soc. **110**: 4807- 4810.
- MALENÇON G. & BERTAULT R. (1975) – Flore des champignons supérieurs du Maroc, tome 2. Travaux de l'Institut des Sciences Chérifin et de la Faculté de Rabat, série *Botanique et Biologie végétale* **33**: 1- 540, pl. 1- 22.
- MOREAU P.A., COURTECUISSIE R., GUEZ D., SAVIUC P. &

- DELAROIÈRE F. (2000) – Enquête sur un toxique mystérieux. *Spécial Champignons Magazine* **22**: 14-16.
- ROMAGNESI H. (1989) – Un champignon tortionnaire japonais : *Clitocybe acromelalga* Ichimura (le Doku-Sasso-Ko). *Bull. Soc. Mycol. France* **105**: 131-132.
- SARTORY A. & MAIRE L. (1921) – Les Champignons Vénéneux, Librairie le François. Paris.

Nieuwe vondst van *Achroomyces lunaticonidiatus* in Vlaanderen

J. Schoutteten

Brusselsestraat 150 - 9660 Brakel
Nederlands-Vlaamse Aphylophorales-Werkgroep

Summary

A new record of *Achroomyces lunaticonidiatus* from Flanders (Belgium). During a winter-foray at Zegelsem-Brakel (Prov. Oost-Vlaanderen) *Achroomyces lunaticonidiatus* Van de Put was found growing together with *Spiculogloea occulta* Roberts in *Hyphodontia sambuci*. As far as known it is the second collection of this recently described species.

In de winterperiode wanneer de meeste mycologen wat op adem komen, hun herbarium rangschikken of wat exsiccaten nakijken, en vorst of sneeuw uitblijft, is het volop hoogseizoen voor de korstjes- en heterojagers. Zo werd op 22/12/2000 een succesvol bezoek gebracht aan het natuurgebied, "Het Burreken-Perreveld" te Zegelsem-Brakel. Naast een heleboel Corticiaceae konden heel wat interessante Heterobasidiomyceten verzameld worden. Niet alleen de toch niet zo zeldzame *Auricularia auricula judae* (Judasoor), *A. mesenterica* (Viltig judasoor) en *Myxarium nucleatum* (Klontjestrilzwam) en zijn forma *ampulligerum*, maar ook minder frequente soorten als *Myxarium podlachicum* (Dunne trilzwam) (= *Myxarium grilletii* s.l. fide Roberts), *Tremella polyporina* (Kaaszwammentrilzwam) in *Postia lactea* (Witte kaaszwam) en vier *Tulasnella*'s: *T. albida* (Witte waaszwam), *T. eichleriana* (Roze waaszwam), *T. thelephorea* en *T. violea* (Lila waaszwam). De spectaculairste vondst bleek echter de recent beschreven *Achroomyces lunaticonidiatus* te zijn die samen met *Spiculo-gloea occulta* te vinden was in de lichtbruine vlekjes die het vruchtlichaam van een *Hyphodontia sambuci* (Witte vlierkorstzwam) vertoonde. Daar volgens K. Van de Put, bij zijn weten, *Achroomyces lunaticonidiatus* nog niet terug gesignaleerd werd, leek het nuttig deze nieuwe (mogelijks tweede wereld-)vondst toch even kort te beschrijven en te illustreren.

Beschrijving

Vruchtlichaam: afwezig, fungus groeit in het vruchtlichaam van *Hyphodontia sambuci*.

Hyfen: dunwandig, ± 1 µm breed, met gespen.

Conidioforen: spoelvormige cellen van ongeveer 7-10 x 2,5-6 µm.

Conidiën: C-vormig, meestal 3x1 µm.

Basidiën: auricularioïd, onder andere 35 x 3 µm met duidelijk gezwollen basis tot 5 µm breed; sterigmen ongeveer 4-14 µm lang.

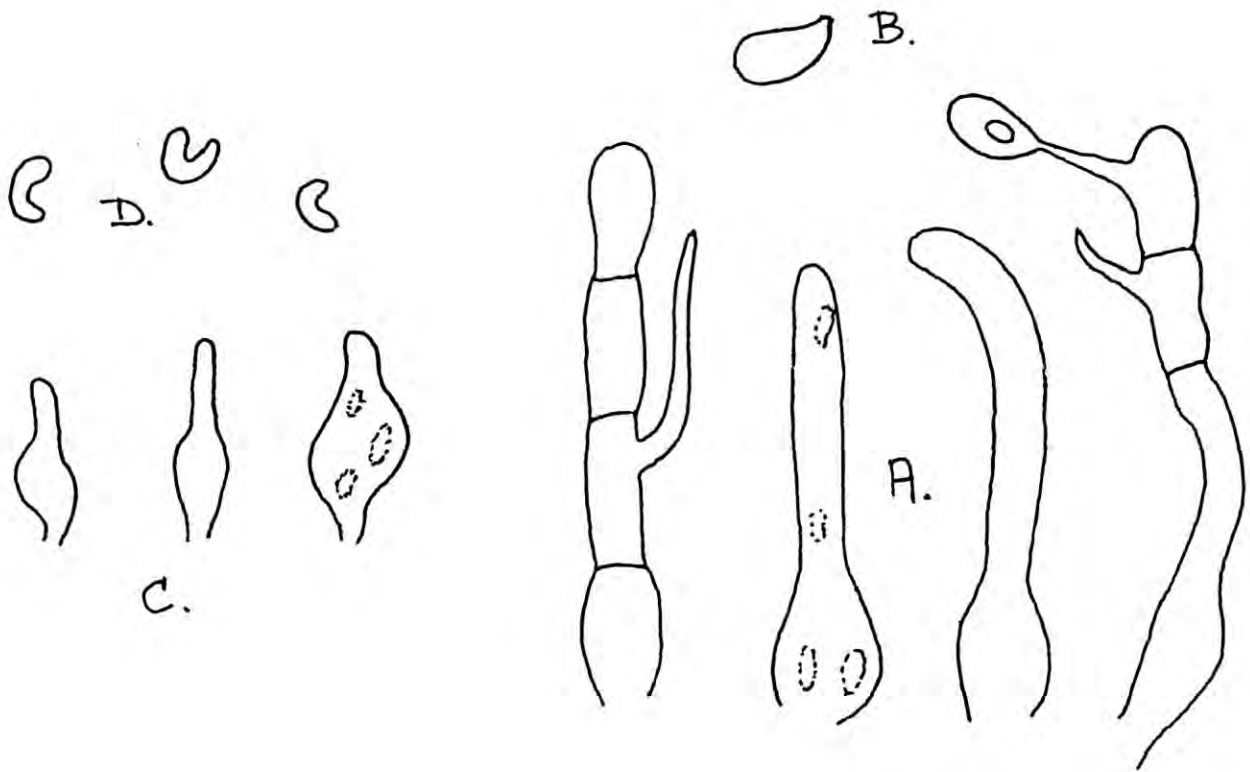
Basidiosporen: ellipsoïd, ongeveer 4,5 x 3 µm, inhoud sommige met oliedruppel.

Onderzocht materiaal: Zegelsem-Brakel, Burreken-Perreveld, in *Hyphodontia sambuci* op loofhout, 22/12/2000, J. Sch./00/193.

Voorkomen: waarschijnlijk is deze verdoken *Achroomyces* soort niet zo zeldzaam als tot op heden blijkt. De Witte vlierkorstzwam is in het veld meestal zeer goed herkenbaar en wordt dan dikwijls microscopisch niet nagekeken. De zeer specifieke sikkelvormige conidiën verraden echter de aanwezigheid van *Achroomyces lunaticonidiatus* en noopt tot verder onderzoek van de gastheer.

Literatuur

- JÜLICH W. (1984) – Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze. Kleine kryptogamenflora Band II/b1.
- ROBERTS P. (1998) – A revision of the genera *Heterochaetella*, *Myxarium*, *Protodontia*, and *Stypella* (Heterobasidiomycetes). *Mycotaxon* **69**: 209-248.
- VAN DE PUT K. (2000) – *Achroomyces lunaticonidiatus* sp. nov., een nieuwe intrahymeniale heterobasidiomycete. *Sterbeekia* **19**: 6-8.
- VANDEVEN E. ET AL. (1996) – Aantekenlijst voor zwammen en slijmzwammen. K.A.M.K., Antwerpen.

a. basidiën en probasidiën; b. basidiospore; c. conidioforen; d. C-vormige conidiën.
(Vrije handschets ± x2300)

Boekbespreking

Paul Stamets, 2000. Growing gourmet and medicinal mushrooms. Third edition. Ten Speed Press, Berkeley, California, USA. ISBN 1-58008-175-4, 574 blz, meer dan 500 foto's, waarvan ongeveer 80 in kleur. Prijs \$ 39,95 + verzendkosten bij MycoMedia Productions and Fungi Perfecti. P.O. Box 7634, Olympia, WA 98507, USA. E-mail: mycomedia@aol.com

Paul Stamets is bij mensen die zich beroepshalve of als amateur met het kweken van paddestoelen bezig houden algemeen bekend. Sommige van deze lieden erkennen ronduit dat ze aan de handboeken van de Amerikaan veel zijn verschuldigd. Zo zei een kweker in het Zwitserse Payerne mij onlangs: "Stamets? Son bouquin, c'est notre bible!" Ook bekende mycologen als S.T. Chang, Scott Redhead, G. Lincoff, A. Besette, S.C. Jong, D. Largent en R. Watling hebben zich er zeer lovend over uitgelaten. Een uitvoerige bespreking van de 2^e druk verscheen in *Coolia* 41: 185-187 (1998). De derde uitgave verrast reeds op het eerste gezicht, omdat het boek dunner blijkt te zijn dan de vorige editie! Het telt echter evenveel bladzijden, maar is op dunner papier gedrukt. Tevens zijn layout en typografie verbeterd, waardoor meer tekst per pagina kon worden ondergebracht. In de eerste 20 hoofdstukken heb ik weinig veranderingen of uitbreidingen gevonden. Op blz. 14 en 15, bij de behandeling van de rol die mycelia kunnen spelen bij de afbraak van giftig afval, wordt nu zowel een patent als literatuur genoemd over het onschadelijk maken van oude voorraden strijdstoffen, zoals VX zenuwgassen. Voorts bleek de bekende Oesterzwam (*Pleurotus ostreatus*) bijzonder geschikt om zware olie af te breken, waarbij niet alleen de alkanen verdwenen, maar tevens de beruchte kankerverwekkende polycyclische koolwaterstoffen. Eerst in het 21ste hoofdstuk, dat handelt over the "growth parameters" voor de verschillende gekweekte soorten, maken we kennis met een half dozijn paddestoelen, die in de vorige editie nog ontbraken. De eerste is *Agaricus blazei*, die de Belgische en Nederlandse consument nog niet heeft bereikt, al was er voor enige jaren sprake van een Amandelchampignon die, kennelijk bij gebrek aan belangstelling, nog steeds bij Prof. Griensven te Horst op de plank ligt. De cultuur van deze smakelijke champignon zou voornamelijk in China en Brazilië worden beoefend. Het is een thermofiele soort die dus in warmere landen goedkoop buiten kan worden gekweekt. De grootste afnemer is Japan, die de gedroogde *A. blazei*, die daar Himematsutake wordt genoemd, verwerkt tot dure medicijnen. De

paddestoel bevat namelijk ongeveer 14% beta glucan, een polysaccharide dat niet alleen het immunologische systeem zou versterken, maar dat volgens Japanse studies tevens krachtig werkzaam is tegen kankercellen. Op het Internet bieden dan ook allerlei firma's *A. blazei*-houdende medicijnen te koop aan, maar de begeleidende teksten die vaak mirakelen beloven maken geen betrouwbare indruk. De paddestoel wordt allerwegen bezongen als een rijzende ster aan het medicinale firmament. De commerciële kweek heeft Amerika en Europa net bereikt en men verwacht dat zelfs de grote champignonkwekers weldra *A. blazei* in hun assortiment zullen opnemen. Hier tegenover staan enige minder optimistische berichten. Zo wordt in Brazilië nog steeds propaganda gemaakt voor de cultuur. Ondernemende lieden geven daartoe cursussen en garanderen zelfs afname van de gekweekte Cogumelo de Deus (zoals de paddestoel daar wordt genoemd). Onnodig te zeggen dat de beginnende kwekers vaak met hun voorraad blijven zitten! Voorts zijn er een aantal fundamentele bezwaren tegen het eten van *A. blazei*, die in de medische literatuur en in de brochures van de verkopende firma's onbesproken zijn gelaten. Immers, deze paddestoel behoort tot het subgenus *Arvenses* dat berucht is vanwege de opname van allerlei zware metalen, waarvan cadmium het meest bedenkelijk is. Ook bevat de paddestoel het fenylydrazinederivaat agaritine, dat door vele toxicologen als een potentiële kankerverwekker wordt beschouwd. Analyses uitgevoerd in het laboratorium van de recensent wezen uit dat preparaten bestaande uit de gedroogde paddestoel vaak bedenkelijke hoeveelheden agaritine, cadmium, kwik en soms zelfs lood bevatten. Daarentegen waren de duurder medicijnen uit Japan vrij van deze schadelijke stoffen, want die bestonden kennelijk uit de min of meer gezuiverde beta glucanfractie.

Een andere nieuwigheid is de in de VS populaire Portobello mushroom, een grote bruine variëteit van *Agaricus bisporus*. Stamets betreurt het dat deze paddestoel zoveel agaritine bevat, dat hij hem niet als een medicinale soort kan aanbevelen. Hierbij dient echter te worden aangetekend dat de kankerverwekkende eigenschappen van zowel agaritine als van de kweekchampignon als zodanig nog steeds omstreden zijn, want bij de gepubliceerde research over dit onderwerp zit heel wat kaf onder het koren, vooral in Amerika! Het risico van agaritine werd jarenlang geminimaliseerd door er op te wijzen dat de stof bij het koken en braden van de champignons werd afgebroken. Dit argument verliest veel van zijn

waarde als men beseft dat *A. bisporus* zowel in Europa als Amerika in toenemende mate rauw wordt gegeten. Daar in de VS het marktaandeel van de champignons 98% van dat der eetbare paddestoelen bedraagt, moet er wel iets aan dit probleem worden gedaan. Bij gevolg ziet Stamets de toekomst van de champignonindustrie in het selecteren van een ras dat weinig of geen agaritine zou produceren.

Een andere nieuwe soort die Stamets ons voorstelt is *Pleurotus tuberregium*, een tropische Oesterzwam, die vroeger wel voor een *Lentinus* werd gehouden. Deze paddestoel, die in Nigeria een lange traditie heeft als medicijn tegen allerlei kwalen, vormt een groot knolvormig sclerotium, waaruit vervolgens de vruchtlichamen groeien. Verrassend is niet alleen dat *P. tuberregium* zowel op gepasteuriseerd stro als op gesteriliseerd zaagsel kan worden gekweekt, maar dat hij daarbij zelfs kleine sclerotia vormt, zelfs in het volle licht! Net als de gewone Oesterzwam (*P. ostreatus*) heeft het mycelium van de tropische verwant het vermogen om aaltjes (nematoden) te vangen. Het gemakkelijk kweekbare Elfenbankje, *Trametes versicolor*, heeft nu ook een plaats gevonden in Stamets handboek. Deze kosmopoliet onder de gaatjeszwammen zou overal zijn gevonden, behalve in de Amerikaanse staat Nevada! Het Elfenbankje is een bron voor Krestin (PSK), de handelsnaam voor een eiwitgebonden polysaccharide, dat jaarlijks honderden miljoenen dollars opbrengt als erkend medicijn tegen kanker. In tegenstelling tot de vaak miraculeuze verhalen over andere geneeskrachtige paddestoelen, bestaan er over de heilzame effecten van het Elfenbankje redelijk betrouwbare studies.

Op de blz 402-407 vinden we een uitvoerig kweekvoorschrift voor *Tremella fuciformis* Berk., een witte Trilzwam, waarvan de levenscyclus nog niet geheel wordt begrepen. Het begint zijn bestaan als een gist, die moet parasiteren op een ascomycet, zoals *Hypoxylon archeri*, alvorens er een mycelium kan worden gevormd. Vervolgens wordt er gedurende 4 à 5 dagen broed gekweekt op gesteriliseerd graan, waarna de paddestoelen gekweekt worden in plastic zakken op een zaagselsubstraat verrijkt met 20% rijst of haver, 1% gips en 1% suiker. De medicinale eigenschappen van *T. fuciformis*, die zowel gedroogd als gekonfijt wordt verkocht, zijn voornamelijk gerapporteerd in de

Chinese literatuur. Het zou (alweer) werkzaam zijn tegen kanker en leverziekten.

Tenslotte is het de auteur ook gelukt om de kweek van de Grote sponszwam (*Sparassis crispa*) onder de knie te krijgen. De opbrengst van maar liefst 1 pond zwam per 2 kg zaagselsubstraat mag er wezen! Aan deze paddestoel werden tot nu toe geen genezende krachten toegeschreven, maar het is een goed eetbare soort, die bijna het gehele jaar op de Zwitserse markt verkrijgbaar is.

Natuurlijk verschaft Stamets ook nieuwe gegevens over reeds bekende kweekpaddestoelen, zoals de Shiitake (*Lentinula edodes*), die als gezonde paddestoel – cholesterolverlagend, geen agaritine, geen zware metalen – nog steeds nummer één is. Stamets citeert zelfs uitvoerig de research van ene Ghoneum, die onlangs vond dat een arabinoxylaanverbinding in gefermenteerde Shiitake remmend werkt op het HIV virus. Ook de Japanse literatuur over antivirale en het immuunsysteem stimulerende eigenschappen is tot 1999 bijgewerkt.

De kleurenillustraties verdienen alle lof. Zo zijn er fraaie foto's van *A. blazei* en *Pleurotus citrinopileatus* in verschillende ontwikkelingsstadia. Net als in de vorige uitgave is de hele familie Stamets gemobiliseerd om de vaak spectaculaire kweekresultaten te presenteren. Zo zien wij dochter La Dena in verschillende groeistadia met telkens weer andere paddestoelen. Een heel leuke foto is die van de kleuter Ebikare Isikhuemhen, het zoontje van een Nigeriaanse mycoloog, dat een zaagselblok draagt waaruit een drietal grote *Pleurotus tuberregium* groeien.

De oplettende lezer vindt hier menige paddestoel afgebeeld, die in het boek niet of nauwelijks zijn vermeld, zoals *Lentinus squarulosus*, een zeer snel groeiende neef van de Shiitake, die al 14 dagen na enting vruchtlichamen zou opleveren! Het is te verwachten dat deze paddestoel, alsmede soorten als *Polyporus tuberaster*, *Flammulina populicola* en, wie weet, misschien zelfs *Termitomyces robustus* in een volgende uitgave zullen worden behandeld.

Het boek wordt opnieuw van harte aan alle paddestoelenliefhebbers aanbevolen. In verhouding tot de kwaliteit van het gebodene is de prijs zeer laag.

Tjakko Stijve

Nieuwtjes uit de recente tijdschriften

Karel Van de Put

Persoonia 17(3) 2000

C. Uljé en M. Noordeloos bestuderen enkele *Coprinus*-typesoorten (voornamelijk Amerikaanse) uit de subsectie *Lanatulii* (met microtekening). In notulen voor de Nederlandse mycoflora bespreekt Marijke Nauta enkele *Agaricus*-soorten uit de sectie *Arvenses*, met sleutel tot de soorten en korte bespreking. Else Vellinga stelt *Leucoagaricus crystallifer* sp. nov. voor en maakt de nieuwe combinatie *L. sericifer* en *L. sericifer* f. *sericatellus* (met microtekening). C. Uljé et al. brengen nog addities tot *Coprinus* subsectie *Lanatulii* met *C. candidolanatus* sp. nov., *C. lagopus* var. *vaccilans* var. nov. en een herziene sleutel tot de soorten van de subsectie. *Mycena cecidiophila* sp. nov. is een nieuwe *Mycena*-soort groeiend op gallen van eikeldopjes en wordt voorgesteld door A. van den Berg et al. (microtekening). *Ascozonus monascus* sp. nov. wordt als nieuwe soort beschreven uit Engeland door J. van Brummelen en M. Richardson. Voor de *Lactarius* fanaten is er nog een studie van Mieke Verbeken over Afrikaanse vertegenwoordigers uit de subsectie *Plinthogali*.

Boletín de la Sociedad Micológica de Madrid vol. 25 2000

In deze aflevering vinden wij weer voornamelijk lijsten en catalogen van inventarisaties uit de verschillende Spaanse regio's en uit Amerika, meestal geïllustreerd met enkele microtekeningen of/ en kleurenfoto's. De tropische *Lycoperdon umbrinoides* (kleurenfoto) wordt door F. Calongé et al. als nieuwe soort voorgesteld als vondst uit de provincie Gerona. M. Castro et al. maken een korte studie over *Amanita boudieri* var. *beilei*. In een verdere bespreking van het genus *Agaricus* in Madrid door J. Daniel-Arranz vinden wij kleurenfoto's van *A. gennadi*, *A. ludovici*, *A. squamulifer* en *A. moerlianus*. Het artikel van E. Rubio over het genus *Octospora* bevat heelwat microfoto's en een sleutel tot de besproken soorten. L. Parra beschrijft de tweede wereldvondst van *Agaricus heinemanii* met kleurenfoto en microtekening. *Sericeomyces sardous* is een nieuwe soort voor de Spaanse mycoflora (microtekening en kleurenfoto). In de lijst van de Agaricales uit de Carranza vallei van F. Esteve-Raventos vinden wij kleurenfoto's van *Cortinarius anomalochrascens*, *C. magicus*, *C. melanotus*, *C. azureovelatus* var. *subcaligatus* en *C. humicola*. De studie van F. Esteve-Raventos en M. Villareal is geïllustreerd met mooie microtekeningen van *Conocybe affinis*, *C.*

dentatomarginata, *C. dumetorum* var. *phaeoleiospora*, *Entoloma rugosum* en *Galerina embolus*. *Boletus poikilochromus* is ook nieuw voor Spanje (kleurenfoto). Verder vinden wij nog enkele kleine stukjes over *Mutinus elegans* (kleurenfoto), *Collybia giselae*, *Bovista cunninghamii*, vondsten van *Battarea steveni* en *Dyctyocephalus attenuatus*, *Dermoloma cuneifolium* en heel wat bijdragen tot de hypogeen flora.

Mycologist 14(4) 2000

In "Nuttige Fungi van de wereld" bespreekt D.N. Pegler *Fomitopsis officinalis*, een van oudsher gekende geneeskrachtige polypoor. In Profiles on Fungi wordt *Hymenangium* (= *Hymenogaster*) *album* beschreven en afgebeeld samen met *Hydnangium carneum*. B. Ing identificeerde een meeldauw die de Britse Rhododendrons teisterde als *Microsphaera azalea*. *Nodulisporium cecidiogenes* is nieuw voor de Britse fungiflora, het is een galvormer op het hymenium van *Coniophora puteana* en wordt voorgesteld met kleurenfoto en microtekening door P. Roberts en B. Spooner. De levenscyclus van *Plasmopara viticola*, een meeldauw op druiveblaaderen, wordt bestudeerd door Santella Burruano met micro- en macrofoto's. B. Spooner beschrijft een recente collectie van een *Entyloma* op *Crepis capillaris* (Groen streepzaad), voorlopig bepaald als *E. crepis-rubrae*. Verder zijn er nog bijdragen over een studie van keratinofiele schimmels op pluimen, een wetenschappelijke studie over schimmelspecifieke eiwitten namelijk de Hydrophobines, het gebruik van *Psathyrella* cfr. *hymenoccephala* om spijzen te kruiden, het indooorkweken van *Volvariella volvacea* en een onderzoek naar de samenstelling van *Kombucha*, de theeschimmel.

Der Tintling 5 en 6 1999

In de artikelen van F. Kaspárek, een over *Cortinarius* en een over *Coprinus* vinden wij mooie kleurenfoto's van *Cortinarius violaceus*, *C. cotoneus*, *C. semi-sanguineus*, *C. uliginosus*, *C. traganus*, *C. bibulus*, *C. venetus*, *C. rubellus*, *C. stillatitius*, *C. muscigenus*. *C. odorifer*, *C. purpurascens*, *C. splendens* var. *meinhardii* en *C. calochrous* en van *Coprinus acuminatus*, *C. ephemeroideus*, *C. auricomus*, *C. lagopus* en *lagopides*, *C. silvaticus*, *C. micaceus*, *C. domesticus*, *C. friesii*, *C. kuehneri*, *C. plicatilis*, *C. subdisseminatus* en *C. disseminatus*. D. Winterstein bespreekt de giftigheid van de Nevelzwam en H. Ebert stelt

Amanita regalis voor en zijn dubbelgangers (met kleurenfoto's). K. Montag et al. brengen een rijk geïllustreerd artikel over *Collybia luxurians*. *Agaricus bohusii* wordt voorgesteld met macrotekening en kleurenfoto door W. Lehmann. Op de voor- en achterflappen vinden wij fiches met kleurenfoto en microtekening van *Gymnopilus stabilis*, *Conocybe striaepes*, *Inocybe amblyspora* en *Hygroaster asterosporus*.

Der Tintling 1 en 2, 2000

F. Kasperek stelt mede aan de hand van mooie kleurenfoto's een reeks interessante bekerzwammen voor: *Peziza proteana*, *P. ampelina*, *Aleuria bicuculata*, *A. aurantia*, *Otidea apophysata* f. *felina* en *Heyderia sclerotipus*. Een winterbezoek aan een wilgenbroek leverde K. Montag heel wat interessante vondsten op en haar artikel wordt opgefleurd met kleurenfoto's van oa. *Exidia recisa*, *Mycena meligena*, *M. mirata*, *M. metata*, *Pseudoclitocybe cyathiformis*, *Flammulina velutipes*, *Galerina marginata*, *Crepidotus cesatii*, *Panellus ringens*, *P. serotinus*, *Daedaleopsis confragosa*, *Phellinus igniarius* en *P. conchatus*. Ursula en F. Hirschmann bewijzen aan de hand van een grafiek dat de maximale paddenstoelengroei zich voordoet 5 tot 6 dagen voor volle maan. Mycorrhizavorming wordt toegelicht door J. Wöllecke met kleurige microfoto's. F. Kasperek fotografeerde en commentarieerde ook *Clavaria argillacea*, *Clavulina rugosa* en *Clavulinopsis helveola*. Uit het nationale park Hoge Tauern brengt H.J. Schäfer mooie kleurenfoto's van *Laricifomes officinalis*, *Gyrodon lividus*, *Hygrocybe pratensis*, *Hydnellum suaveolens*, *Sarcodon imbricates*, *Helvella corium*, *Gomphus clavatus* en *Spathularia flavida*. D. Winterstein onderzoekt de giftigheid (immunohaemolyse) van *Paxillus involutus*. *Psathyrella corrugis* en aanverwante soorten worden besproken door F. Kasperek met kleurenfoto's, ook van *P. pseudogracilis*, *P. cfr. pellucidipes*, *P. atrolaminata*, en *P. longicauda* cfr. Verder nog een stukje over *Meripilus giganteus* als verwaarloosde eetbare paddestoel en over het kweken van *Pleurotus salmoneostramineus*, de flamingo onder de Oesterzwammen. Op de voor- en achterflappen vinden wij de fiches van *Entoloma flocculosum*, *Lepiota kuehneriana* en *Pulchericium caeruleum*.

Der Tintling 3 en 4, 2000

T. Brückner brengt een voorlopige macroscopische sleutel tot de berijpte *Russula*'s van de *Viridantinae*-groep (met kleurenplaten). De Essen-polypoor *Perenniporia fraxinea* wordt voorgesteld door F. Kasperek (met kleurenfoto). Dezelfde auteur

bespreekt ook een reeks Melkzwammen met kleurenfoto van *Lactarius vellereus*, *L. controversus*, *L. citriolens*, *L. scrobiculatus*, *L. aspideus* en *L. flavidus*. In een Goudvink verhaaltje stelt de redactrice de mycoflora voor van de Meidoorn met kleurenfoto's van *Tubaria dispersa*, *Entoloma saepium*, *E. aprile*, *Calocybe gambosa*, *Verpa conica*, *Monilinia johnsonii*, *Xylaria oxyacanthae*, *Phellinus pomaceus* en *Gloniopsis praelonga*. Verder spreekt D. Winterstein nog over de hemolysines in paddestoelen die bij rauw gebruik de rode bloedcellen kunnen aantasten. Op de voor- en achterflappen vinden wij de fiche van *Dermoloma cuneifolium*, *Pholiota oedipus*, *Conocybe cyanopus* en *Lepista panaeolus*.

Der Tintling 5 en 6, 2000

De redactrice verzamelde een hele reeks mychorrhiza vormende paddestoelen onder Eik (met veel kleurenfoto's). F. Kasperek stelt *Lactarius lignyotus* voor met kleurenfoto, ook van *L. picinus* en bespreekt in een ander artikel enkele zeldzame soorten uit Westfalen met kleurenfoto van *Holwaya mucida*, *Gloeoporus dichrous*, *Phleogenia faginea* en *Phellinus hippophaecola*. Op de voor- en achterflappen vinden wij de fiches van *Inocybe stenospora*, *Cortinarius purpureobadius*, *Russula medullata* en *Agaricus purpurellus*.

Zeitschrift für Mykologie 65 (2) 1999

Helga Grosse-Brauckman stelt de resultaten voor van een driejarig mycologisch onderzoek in een natuurwoud-beukenbos in het Odenwal waarbij 1212 stalen van corticoïden met 107 species en 552 poroïde-zwammen met 48 species werden gevonden. Het voorkomen van paddestoelen in functie van de diameter van het substraat werd bestudeerd door W. Helfer en H. Schmid: 36 soorten werden in hun studie opgenomen en telkens worden per soort de minimum en maximum waarden opgegeven. K. Siepe brengt een bijdrage tot de kennis van *Typhula spathulata*, geeft de beschrijving uit de literatuur en naar persoonlijke vondsten, met microtekening, kleurenfoto en sleutel (wereldwijd) voor de *Typhula*-soorten uit het subgenus *Cnazonaria* (soorten met patroon op het sclerotium). F. Krauch brengt een derde vervolg aan zijn *Russula*-vondsten uit West-Falen met microtekening van *R. lutensis*, *R. maculata*, *R. vinosopurpurea*, *R. pelargonica* en *R. cessans*. H. Zehfuss maakte een ecologische studie van de paddestoelen uit het Tiergartenwald te Bottenach met beschrijving van ecologie, topografie, voorkomende planten en bomen en vindlijst van de gevonden paddestoelen.

Zeitschrift für Mykologie 66 (1) 2000

In zijn zevende bijdrage tot de kennis van het genus *Psathyrella* bespreekt M. Enderle: *P. canoceph**, *P. conopilus* f. *substerilis*, *P. multipedata**, *P. obscurotristis*, *P. spadiceogrisea**, alle met kleurenfoto en sommige met microtekening (*) en een sleutel tot de *Spadiceogrisea*-groep. *Palaeocybe striata* is een nieuwe fossiele paddestoel gevonden in tertiaire barnsteen (Dorfelt & Striebich). T. Huckfeldt et al. bestuderen *Serpula lacrimans* en andere houtverstorende zwammen in gebouwen (met microfoto's). H.O. Baral en W. Mattheys stellen zes zeldzame witharige *Lachnellula*'s voor met microtekening en vergelijkende tabel: *L. resinaria* var. *resinaria*, *L. resinaria* var. *calycina*, *L. gallica*, *L. robusta*, *L. splendens* en *L. abietis*. In hun 18de bijdrage over mestbewonende zwammen behandelen G. Cacialli et al. nu *Podospora setosa*, met microtekeningen.

Zeitschrift für Mykologie 66 (2) 2000

W. Jurkeit wijdt een in memoriam aan de op 86 jaar overleden Alfred Einhellinger met een overzicht van zijn publicaties. A. Bresinsky et al. brengen een mycologische studie van het Welfelser land (Karwendel gebergte) en beschrijven als nieuw voor Duitsland of voor Beieren: *Bovista bovistaoides*, *Cortinarius alnobetulae*, *Hebeloma marginatum*, *Lactarius salicis-reticulatae**, *Lycoperdon niveum* en *Russula favrei*, tevens met kleurenfoto van (*) en van *Inocybe* sp. (gastroïde vorm), *Russula nana*, *Hygrocybe punicea*, *H. splendidissima*, *H. calyptriformis* en *H. coccinea*. *Xerocomus ripariellus* werd in Duitsland gevonden en voorgesteld met kleurenfoto en sporenscaan door J. Schreier. C. Hahn et al. vergelijken de sporenmaten van *Paxillus involutus* en *P. rubicundulus* en dezelfde auteur et al. trachten aan de hand van herbariummateriaal *Amanita muscaria* en *A. caesarea* te onderscheiden (met microtekeningen). *Leucoscypha leucotricha* wordt bestudeerd door D. Benkert met sporenscaan en verspreidingskaart.

Cryptogamie Mycologie 21 (4) 2000

In deze aflevering is er weinig interessants te vinden voor de doorsnee paddestoelenliefhebber. B. Rankovic bestudeert vertegenwoordigers van het genus *Uncinula* (Erysiphaceae) in Servië, met microtekening van *U. kusanoi*. De aanwezigheid van *Thelotrama wightii* (Ascomycetes) in N.W. Spanje wordt door F. Dopazo en G. Molares voorgesteld, met microtekening en verspreidingskaart.

Bull. Soc. Myc. de France T 116 F. 3, 2000

P. Leroy et al. stellen *Splanchnonema* (*Massaria*) *phorcioides* comb. nov. voor, een parasiet van de Moerbeiboom (met microtekening). Vier *Cortinarius*-

soorten uit ZW Frankrijk en de buurt van Parijs worden door G. Tassi voorgesteld met prachtige aquarellen: *G. holophaeus*, *C. fulvaureus*, *C. aprinus* en *C. oxytonus*. H. Parent et al. brengen nieuwe chorologische en ecologische gegevens over het verschijnen van *Clathrus archeri* vooral in ZW Europa, met verspreidingsgegevens en -kaarten. J.P. Tombeur geeft een kort overzicht van de problematiek van de ziekte van Lyme.

Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde 78 (5-6) 2000

(5) Als paddestoel van de maand, steeds met kleurenfoto en microtekening, vinden wij *Crepidotus ehrenborferi* en *Tricharina ochroleuca*. P. Buser stelt *Polyporus tuberaster* voor met een kleurenfoto en toont met een schets het verschil in schubben met *P. squamosus*. Het vroegere economische belang van *Fomes fomentarius* wordt belicht door H.P. Neukom. Bij de speciale vondsten vinden wij nog een beschrijving met kleurenfoto van *Ditiola radicata*.

(6) De paddestoelen van de maand zijn in deze aflevering *Geoglossum glabrum* en *Gerronema xanthophyllum*. Verder is er nog een artikelje van H. Clemençon waarin hij terecht zijn voorkeur geeft aan de klassieke Melzer-formule en niet aan de zoals door sommigen aangeprezen techniek van het laattijdig mengen met chloraalhydraat.

Svampe 43 2001

C. Lange bespreekt *Tuber indicum*, de "Chinese truffel" die de laatste tijd zijn intrede deed op de Europese markten, tevens bespreekt hij de status van de Zomertruffel in Denemarken (beide met kleurenfoto's). In het artikel van B. Christensen over het mycologisch rijke jaar 2000 vinden wij kleurenfoto's van *Lactarius volemus* en *Cortinarius violaceus*. T. Jeppeser en T. Frøslev tonen in hun studie over *Cortinarius glaucopus* kleurenfoto's van deze soort maar ook van *C. caesiogriseus*, *C. camptoros* en *C. dionysiae*, tevens met een kleine vergelijkende tabel. Dat het Papegaaizwammetje een zeer variabele paddestoel is bewijst D. Boertmann aan de hand van kleurenfoto's. Als zeldzame vondsten stelt J. Vestersholt *Aurantioporus crocus*, *Gomphus clavatus*, *Cortinarius sulfurinus* var. *fageticola* en *Tricholoma luteovirens* voor, alle met kleurenfoto's. G. Huhtinen en T. Lassøe stellen *Amicodisca virella* en *A. svrčekii* voor met kleurenfoto en microtekening. *Hemitrichia serpula* werd na meer dan 200 jaar terug gevonden (Lassøe en Kemp) en als paddestoel van het seizoen wordt *Tubaria furfuracea* (kleurenfoto) voorgesteld. Tenslotte wijdt Henning Knudsen een in memoriam aan Knud Hauerslev die onlangs op 94 jarige leeftijd overleed.

Educatieve avonden

De bijeenkomsten gaan door in het verenigingslokaal, de Bioruimte van het RUCA, Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen, aanvang telkens om 20 uur, tenzij anders vermeld. Vóór iedere vergadering is er vanaf 19.30 uur gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenen.

dinsdag 19 juni	Practicumavond 19.30 u	
dinsdag 26 juni	Adviesraad	
dinsdag 3 juli	Determinatieavond 19.30 u	
dinsdag 10 juli	<i>Russula</i> -avond, materiaal aanbrengen	Guy Le Jeune
dinsdag 17 juli	Practicumavond 19.30 u	
dinsdag 24 juli	Raad van Bestuur	
dinsdag 31 juli	Speciale vondsten 2000 - 2de deel + film	Jaak Van de Meerssche
dinsdag 7 augustus	Determinatieavond 19.30 u	
dinsdag 14 augustus	Geen bijeenkomst RUCA gesloten	
dinsdag 21 augustus	Practicumavond 19.30 u	
dinsdag 28 augustus	Adviesraad	
dinsdag 4 september	Determinatieavond 19.30 u	
dinsdag 11 september	Zompzwammen (<i>Alnicola</i>), hoe goed kennen wij ze?	André de Haan
dinsdag 18 september	Determinatieavond 19.30 u	
dinsdag 25 september	Adviesraad	

Zomer- en najaarsexcursies 2001

Bijeenkomst voor de excursies telkens om 9.45 uur tenzij het anders vermeld is. Enkel deelnemen aan de namiddagexcursie is mogelijk na afspraak met de contactpersoon. Deelname aan een activiteit geschiedt op eigen verantwoordelijkheid. De aangeduide reisweg geldt bij vertrek vanuit Antwerpen.

Zondag 22 juli	"Terlamen" te Zolder, Bijeenkomst aan de kerk van Bolderberg. Bereikbaar via E313 vanaf verkeerswisselaar te Lummen E314 (=A2) richting Aken tot uitrit 27 dan N729 richting Hasselt. Contactpersoon: H. Vanderlinden, tel: 013/52.14.54
Zondag 29 juli	"Het Goor" te Westmeerbeek en "De Goren" te Heist op den Berg. Bijeenkomst aan de kerk te Westmeerbeek. Bereikbaar via E313, uitrit 22. Dan de N152 richting Zoerle-Parwijs, verder richting Herselt tot de N15 richting Westmeerbeek. Opgelet! Dit is een moeilijk begaanbaar terrein. Contactpersoon: O. Heylen, tel: 015/24.71.74
Zondag 5 augustus	Walenbos te Houwaart. Bijeenkomst aan de kerk van Houwaart. Aarschot bereiken, richting A2 rijden. De snelweg niet nemen maar de N223 nemen richting Tienen. 4 tot 5 km voorbij de oprit van de snelweg, links afslaan naar Houwaart. Contactpersoon: J. Monnens, tel: 016/25.35.28

AMK Mededelingen

- Zaterdag 11 augustus "De Langdonken" te Herselt. Bijeenkomst aan de kerk van Herselt. Bereikbaar via E313 tot uitrit 22 dan N152 via Olen en Zoerle Parwijs.
Contactpersoon: J. Volders, tel: 014/54.91.44
- Zaterdag 18 augustus "Weelde statie" en "Bels lijntje" te Turnhout. Bereikbaar via de ring rond Turnhout, dan de N119 richting Baarle-Nassau (Baarle-Hertog) tot Weelde station. Op het kruispunt links af richting Merksplas. Ongeveer 100 meter verder op deze weg rechts af, is de ingang van het reservaat.
Contactpersoon: H. Hendrickx, tel: 03/315.87.69
- Zaterdag 25 augustus Nationale Plantentuin "Domein van Bouchout" te Meise, bijeenkomst te **9.30 uur** aan de ingang. Opgelet: A12, afrit Meise afgesloten, volg omleiding. De Oranjerie staat ter beschikking, lunchpakket kan ter plaatse genuttigd worden. Maaltijden en dranken kunnen ter plaatse worden verkregen. Dit is een V.M.V-dagexcursie, waarop alle mycologen uitgenodigd worden.
Contactpersoon: A. De Kesel, tel: 03/844.67.27
- Zondag 26 augustus "Zoniënwoud" te Watermaal-Bosvoorde. Bijeenkomst aan het station van Bosvoorde.
Contactpersoon: J. Lachapelle, tel: 02/476.09.10
- Zaterdag 1 september "Eikenhof" & Bossen de Merode te Kortenberg. Bijeenkomst aan het politiekantoor te Kortenberg. Bereikbaar via ring rond Brussel. Komende van A12 of E19 richting Namen rijden. Op de ring uitrit 3 richting Woluwe nemen. Vervolgens aan de tweede verkeerslichten links afslaan richting Leuven (N2). Deze weg volgen tot in Kortenberg. Het politiekantoor bevindt zich rechts aan het eerste verkeerslicht op het grondgebied van Kortenberg. Bereikbaar met L-trein Brussel Leuven of bus Brussel-Leuven (lijn 358).
Contactpersoon: E. Vandeven, tel: 02/267.74.18
- Zaterdag 8 september "Merelbeke" en "Gentbos". Samenkomst te **9.30 uur** aan de kerk van Schelderode. Dit is een V.M.V-dagexcursie, waarop alle mycologen uitgenodigd worden.
Contactpersonen: P. Van der Veken, tel: 09/222.93.24 en E. Van Renterghem, tel: 09/230.86.68
- Zaterdag 15 tot 22 september, werkweek te Oignies en Thiërache.
Contactpersoon: G. Le Jeune, tel: 03/658.54.31
- Zondag 16 september Nismes. Bijeenkomst aan de kerk te Nismes. Bereikbaar via de A12 naar Brussel en de E19 naar Charleroi. Via de ring van Charleroi naar de N5 richting Philippeville. Even voorbij Mariembourg de N939 naar Nismes.
Contactpersoon: J. Volders, tel: 014/54.91.44
- Zondag 23 september Bosaanplantingen Antwerpen Linkeroever. Bijeenkomst aan de terminus van trams 2 en 15 (deze trams komen langs het station Antwerpen-Centraal). Van op de ring rond Antwerpen richting Gent (E17) rijden. Na de Kennedytunnel de eerste uitrit (6) nemen. Bijeenkomst op de parking tegenover de verkeerslichten aan het einde van de afrit.
Contactpersoon: A. de Haan, tel: 03/666.91.34

- Zondag 30 september "Tervuren". Bijeenkomst tegenover de ingang van het Museum voor Midden-Afrika. Bereikbaar via de ring rond Brussel, uitrit 1, dan de N3 richting Tervuren-Leuven.
Contactpersoon: M. de Haan, tel: 03/666.91.34
- Za. 6 en zo 7 oktober Paddestoelententoonstelling in de lokalen van "Kindervreugd" in het Peerdsbos te Brasschaat. Bereikbaar via N1 of bussen 63 en 64. Openingsuren van 10 tot 17 uur.
Contactpersoon: Guy Le Jeune, tel: 03/658.54.31
- Zondag 14 oktober Vlaamse paddestoelenkijkdag. Meer informatie in het volgende nummer van AMK Mededelingen.
- Zondag 21 oktober Brasschaat "Het Groot Schietveld". Samenkomst aan de kerk van Wuustwezel. Bereikbaar via E19, Antwerpen-Breda, afrit 3 of N1.
Contactpersoon: A. Lemouche, tel: 03/651.58.65
- Zaterdag 27 oktober "Het Kijkverdriet" en "Gewestbossen" te Ravels. Bijeenkomst: **9.30 uur** op de parking Bezoekerscentrum "Het Boshuis", Jachtweg 22a te Ravels. Picknick en laarzen noodzakelijk! Dranken kunnen ter plaatse worden verkregen. Dit is een V.M.V-dagexcursie, waarop alle mycologen uitgenodigd worden.
Begeleider: Luc Van Assche (Natuurwachter Turnhout-Ravels-Vosselaar). Personen die enkel aan de namiddagexcursie deelnemen of een gedetailleerde reisweg wensen, gelieve vooraf contact op te nemen met Joke De Sutter, 03/664.94.14 - e-mail: jokes@online.be
- 31 oktober-4 november Mycologisch weekend aan de Westkust met verblijf in Nieuwpoort-Bad. Voor meer info zie het vorige nummer van AMK Mededelingen.
Contactpersoon: P. Van der Veken, tel: 09/222.93.24 en P. Debaenst, tel: 058/31.39.69
- Zaterdag 10 november Westmalle (omgeving Lizzie Marsily). Bijeenkomst op de parking van het St. Pauluskerkje op de N12 Antwerpen Turnhout, ongeveer 400 meter voorbij de Trappistenabdij. Bereikbaar met bus 41.
Contactpersoon: J. Schavey, tel: 03/322.54.52
- Zaterdag 17 november "Prinsenpark" Retie. Halve dag excursie, nadien gezellig samenzijn. Bijeenkomst op de parking van het domein. Bereikbaar via E313, afslag E34 richting Eindhoven, neem afrit 25 Turnhout Oost, dan de N18 richting Retie en daar de N118 richting Geel. Ongeveer 4 tot 5 km verder aan uw rechterkant ingang Prinsenpark.
Contactpersoon: R. Van Gompel, tel: 014/54.71.22

Excursies van de *Cortinarius*-werkgroep

Samenkomst om **9.30 uur** tenzij anders vermeld. Gezien het opgestelde excursieprogramma kan gewijzigd worden in functie van het weer en de gesteldheid van de terreinen, is het noodzakelijk vooraf telefonisch contact op te nemen indien U aan een excursie wil deelnemen.

Contactpersonen: A. de Haan, tel: 03/666.91.34; J. Volders, tel: 014/54.91.44 of R. Walley, tel: 051/65.89.80

Zondag 9 september	Lummen "Tiewinkel" Samenkomst aan de kerk te Lummen.
Zaterdag 29 september	Herselt "De langdonken" Samenkomst aan de kerk van Herselt.
Zaterdag 13 oktober	Wachtebeke Samenkomst aan de kerk van Wachtebeke.
Zaterdag 20 oktober	Weelde statie Samenkomst aan de ingang van het reservaat.
Zondag 28 oktober	Geel "Dekshoevevijver" Samenkomst aan het station van Geel.

Uitnodiging

Dubbel-expo van Jos Tuerlinckx

"Sjampeljongs"; olieverfportretten van paddestoelen op doek.

"Vliegenzwam en co. in ons dagelijks leven"; verzamelde voorwerpen en illustraties.

Deze tentoonstelling loopt van zaterdag 1/9 tot en met 28/10/2001 in de Kunsthoeve 't Poorthof, Kasteelstraat 26, B-3770 Genoelselderen-Riemst, tel:012/39.51.60.

Openingsuren: zaterdag vanaf 14 u.
zondag vanaf 12 u.
woensdag, donderdag en vrijdag vanaf 15 u (september).
woensdag, donderdag en vrijdag vanaf 18 u (oktober).

Jos Tuerlinckx zal 's zondags aanwezig zijn (lid van Mycolim-Likona en K.A.M.K), tel:089/35.10.79 of GSM 0479/42.46.05.

Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring

De Antwerpse Mycologische Kring werd opgericht in 1946. In 1963 werd het een vereniging zonder winstgevend doel. Zij heeft als doel de mycologie te bevorderen. De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring organiseert hiertoe excursies, vergaderingen, voordrachten, determinatieavonden, werkweken, demonstratiedagen en tentoonstellingen. Er wordt driemaandelijks een tijdschrift uitgegeven, AMK Mededelingen. Op onregelmatige tijdstippen verschijnt Sterbeecia, een publicatie genoemd naar de Antwerpse priester, mycoloog, kruidkundige en architect, Franciscus Van Sterbeec (1630-1693).

In 1991 werden AMK Mededelingen en Sterbeecia bekroond met de Emiel Van Rompaeyprijs voor floristiek. Er wordt systematisch een gegevensbestand bijgehouden over de verspreiding van paddestoelen in ons land.

De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring onderhoudt ook contacten met andere mycologische verenigingen in binnen- en buitenland. De K.A.M.K. is erkend door de Vlaamse Mycologen Vereniging.

De K.A.M.K. bezit een bibliotheek, die ondergebracht is in het verenigingslokaal, de Bioruimte van het RUCA, Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen. Alle leden kunnen hieruit boeken ontlenen.

Het lidgeld bedraagt 14 EUR of 565 BEF per jaar. Betaling kan geschieden door overschrijving op bankrekening nr. 320-4183209-57 van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w., te Antwerpen. Indien de betaling op de postrekening nr. 000-1415744-29 van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w. te Antwerpen gebeurt dient 21 EUR of 850 BEF overgeschreven te worden. Buitenlandse leden betalen 16 EUR of 645 BEF indien een eurocheque ten voordele van de Antwerpse Mycologische Kring naar André Jacobs, Lode Zielenslaan 35 bus 7 te B-2050 Antwerpen, gestuurd wordt of contant betaald wordt.. Bij overschrijving vanuit het buitenland van het lidgeld op postrekening nr. 000-1415744-29 van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w., te Antwerpen moet 21 EUR of 850 BEF betaald worden. Contante betaling kan ook in vreemde valuta: 35 NLG of 32 DEM.

KAMK- website:

www.expertm.com/kamk

KAMK publicaties

Bij Joke De Sutter kunnen oude nummers van AMK Mededelingen verkregen worden.

Paddestoelenkartering

Secretariaat: Vandeven Emile, Opperveldlaan 14, B-1800 Vilvoorde, tel.: 02/267.74.18

Raad van bestuur van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring v.z.w.

voorzitter: de Haan André, Bezemheidelaan 6, B-2920 Kalmthout, tel.: 03/666.91.34

ondervoorzitter: Moorthamer Freddy, Eyckensbeekstraat 16, B-9150 Kruikebeke, tel.: 03/744.11.85

secretariaat, ledenadministratie: de Haan Myriam, Bezemheidelaan 6, B-2920 Kalmthout, tel.: 03/666.91.34

schatbewaarder: Jacobs André, Lode Zielenslaan 35 bus 7, B-2050 Antwerpen, tel.: 03/219.02.78

bibliothecaris: Holemans Pascale, Arthur Matthyslaan 89, B-2140 Borgerhout, tel.: 03/322.40.05

raadsleden:

De Sutter Joke (redactie AMK Mededelingen), Bloemenlaan 15, B-2950 Kapellen, tel.: 03/664.94.14

Hendrickx Harrie, Dalweg 16, B-2328 Meerle, tel.: 03/315.87.69

Le Jeune Guy, Beemdenlaan 67, B-2900 Schoten, tel.: 03/658.54.31

Van de Put Karel, Herentalsebaan 149, B-2100 Deurne, tel.: 03/366.37.26

Volders Jos (samenstellen excursieprogramma), Weverstraat 9, B-2440 Geel, tel.: 014/54.91.44

Walleyrn Ruben (redactie Sterbeecia), Predikherenstraat 37, B-8750 Wingene, tel.: 051/65.89.80